

PRITARTA  
Kauno miesto savivaldybės tarybos  
2019 m. liepos 23 d.  
sprendimu Nr. T-350

PATVIRTINTA  
Kauno lopšelio-darželio „Varpelis“  
direktoriaus 2019 m. rugpjūčio 19 d.  
įsakymu Nr. V-19

## **KAUNO LOPŠELIO-DARŽELIO „VARPELIS“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA**

### **I. BENDROSIOS NUOSTATOS**

#### **Informacija apie įstaigą**

Švietimo teikėjo pavadinimas – Kauno lopšelis-darželis „Varpelis“  
Teisinė forma – Kauno miesto savivaldybės biudžetinė įstaiga.  
Grupė – neformaliojo švietimo mokykla.  
Tipas – ikimokyklinio ugdymo mokykla.  
Adresas: S.Žukausko g. 17, LT-49311, Kaunas  
Tel/faks.: (8 37) 38 67 02; 38 67 04  
Elektroninis paštas – [varpelisd@gmail.com](mailto:varpelisd@gmail.com)  
Internetinė svetainė – [www.kaunovarpelis.lt](http://www.kaunovarpelis.lt)

#### **Vaikų poreikiai**

Lopšelyje-darželyje veikia 11 grupių: 3 ankstyvojo amžiaus (1-3 m.), 6 darželio (3-5 m.), 2 priešmokyklinio ugdymo (viena iš jų mišri (5-6/7 m.)). Projektinis vaikų vietų skaičius – 195 ugdytiniai. Įstaigą vidutiniškai lanko 195 ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikai.

Į bendrosios paskirties grupes integruoti specialiųjų poreikių turintys ugdytiniai. Teikiamos logopedo, neformaliojo ugdymo, meninio ugdymo, psichologo pedagogų paslaugos.

#### **Pedagogų pasirengimas**

Lopšelyje-darželyje dirba ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo, neformaliojo ugdymo, muzikos, dailės pedagogės, logopedė, psichologė.

Dauguma pedagogių turi aukštąjį išsilavinimą, iš jų didžioji dalis atestuota (11 vyresniųjų auklėtojų, 7 mokytojos metodininkės). Viena pedagogė yra įgijusi M. Montessori mokytojų ruošimo centro diplomą.

Įstaigos direktorė yra įgijusi aukštąjį universitetinį išsilavinimą, edukologijos magistro laipsnį; direktorės pavaduotoja ugdymui yra įgijusi aukštąjį universitetinį išsilavinimą, trečią vadybinę kategoriją.

#### **Regiono savitumas**

Lopšelis-darželis įsikūręs Kauno miesto Eigulių mikrorajone. Netoli įstaigos yra Kalniečių parkas, Kleboniško miškas. Įstaigą lankantiems vaikams sudaroma galimybė stebėti ir pažinti parko ir miško augmeniją, gyvūniją, susipažinti su Palaimintojo J. Matulaičio vienuolyno aplinka, bei netoliese esančiomis Kauno Pilėnų progimnazija, K. Griniaus progimnazija ir KTU Inžinerijos licėjumi. Ugdytiniais sudaryta galimybė vykti į ekskursijas: Lietuvos zoologijos sodą, Kauno

valstybinį lėlių teatrą, Kauno A. Žikevičiaus saugaus vaiko mokyklą, dalyvauti bendruose Kauno miesto ikimokyklinių įstaigų ugdymo projektuose, renginiuose, parodose.

Mūsų įstaigos bendruomenė sėkmingai bendradarbiauja su socialiniais partneriais: Kauno Pilėnų progimnazija, Kauno lopšeliais-darželiais „Žemyna“, „Bitutė“, Šiaulių lopšeliu-darželiu „Gintarėlis“, Kauno rajono Neveronių lopšeliu-darželiu, Kauno miesto savivaldybės Vinco Kudirkos viešąja biblioteka, Lietuvos sveikatos mokslų universitetu, UAB „Šviesa“, Kauno valstybiniu lėlių teatru, Kauno pedagogų kvalifikacijos centru. Lankomės vieni kitų organizuojamuose renginiuose, dalinamės gerąja darbo patirtimi, vykdomė bendrus projektus.

Tradicinės šventės: Sveikas Rugsėji, Tarptautinė vaikų gynimo diena, Užgavėnės, Amatų dirbtuvėlės, Lik sveikas, darželi!, Kalėdinės eglutės šventė, Velykų, Rudenėlio šventės, bendruomenės talka „Daug mažų rankelių-didelius darbus nudirba“, „Šeimų sporto šventė“.

### **Įstaigos savitumas**

Darželio grupėse yra veiklos erdvės: dailės, statybinių žaidimų, valgio gaminimo, gamtos tyrinėjimo, stalo žaidimų, siužetinių-vaidmeninių žaidimų, kalbos.

Įstaigoje veikia „Tyrimų laboratorija“, „Muzikos studija“, „Šokliukų klubas“, „Spalviukų mokyklėlė“, „Šnekučio akademija“, įrengtos 2 interaktyvios lentos, turime įsigiję mobiliąsias ir stacionarias interaktyvias grindis, garso aparatūrą, sensorinį kubą, šviesos stalus, kubus „IMO“, vaizduotės aikštelė.

Ugdomajai aplinkai keliami šie reikalavimai:

- ❖ saugi;
- ❖ skatinanti tyrinėti, kurti;
- ❖ lengvai prieinama, patogi;
- ❖ nuolat besikeičianti, funkcionali;
- ❖ atitinkanti vaiko raidą.

Grupės aplinkai turi įtakos vaikų amžius. Darželio bendrosios patalpos (laiptinių aikštelės, koridorių sienos, koridorių palangės ir t.t.) naudojamos vaikų, tėvų, pedagogų darbų parodoms rengti, ugdytinių pažinimui lavinti.

Darželio kieme įkurtos sodo, parko erdvės (pasodinti sodo, parko augalai). Lauko aikštelėse įrengta įvairių priemonių vaikų judėjimo ir žaidimų poreikiams tenkinti.

Daug metų M. Montessori metodo elementus taiko viena darželio grupė.

### **Dokumentai, reglamentuojantys šiuolaikinį požiūrį į vaikų ugdymą.**

Lopšelis-darželis „Varpelis“ savo veiklą grindžia Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos teisės aktais, Specialiojo ugdymo įstatymu, Kauno miesto savivaldybės nutarimais, Kauno miesto savivaldybės švietimo ugdymo skyriaus vedėjo įsakymais, lopšelio-darželio nuostatais, vidaus darbo tvarkos taisyklėmis, Montessori ugdymo samprata.

M. Montessori ugdymosi filosofija grindžiama humanistinėmis idėjomis. Sistemos pagrindas – nuolatinė veiklos laisvė, pagarba vaiko asmenybei.

Taip pat savo veikloje vadovaujamės teiginiais iš Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos 13 straipsnio, kur teigiama, kad „Vaikas turi teisę laisvai reikšti savo nuomonę. Ši teisė apima laisvę ieškoti, gauti ir perduoti bet kokio pobūdžio informaciją ir idėjas, nepaisant sienų, žodine, rašytine arba spausdinta forma, meno kūrinių forma arba kitais pasirinktais būdais“. Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos 16 straipsnyje teigiama, kad „nei vienas vaikas negali patirti savavališko ar neteisėto kišimosi į asmeninį <.....> gyvenimą“. Ši nuostata padeda užtikrinti konfidencialumą bendraujant su vaiku ir tėvais visiems bendruomenės nariams (draudžiama apie vaiką, jo pasiekimus kalbėti kitiems girdint, susirinkimuose ir kt.).

Siekiamo įgyvendinti Vaiko gerovės valstybės politikos koncepciją, kurioje teigiama, kad vaikas turi jaustis visaverte asmenybe, kad ir kokio amžiaus būtų, gyventi saugioje aplinkoje, jaustis mylimu ir vertingu.

Įstaigos darbuotojams priimtini humanistinės krypties atstovų teiginiai, kad kiekvienas žmogus yra vertybė. Jie vaiką mato kaip aktyvią asmenybę, kurios aktyvumui realizuoti būtina sąlyga - pagarba vaikui. Įstaigos pedagogai pritaria šioms nuostatomis ir kelia sau uždavinį formuoti teigiamą visuomenės požiūrį į vaiką, kaip visavertę asmenybę, nepriklausomai nuo ekonominių, socialinių ar rasinių skirtumų.

## II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Lopšelio-darželio „Varpelis“ programa grindžiama šiais principais:

### Humaniškumo

- ❖ Sudaroma daugiau galimybių tenkinti norą laisvai žaisti, aktyviai judėti, išreikšti save, parodyti savo gebėjimus ir kūrybiškumą.
- ❖ Gerbiama vaiko vidinio pasaulio nepriklausomybė ir savarankiškumas.

### Individualizavimo

- ❖ Pripažįstama teisė būti skirtingam, vaikas gerbiamas kaip asmenybė. Kiekvienas vaikas yra unikalus, turintis ryškių prigimtinių bruožų, kuriuos reikia ugdyti.
- ❖ Vaikai ugdomi, atsižvelgiant į jų individualias savybes, vaiko turimą patirtį, interesus, poreikius, ugdymo šeimoje tradicijas.

### Testinumo

- ❖ Turinys suderintas su priešmokyklinio ugdymo turiniu. Programoje atsižvelgta į vaiko jau įgytą patirtį ir gebėjimus bei jo ugdymo(si) perspektyvą priešmokyklinėje grupėje. Pabrėžiama, kad ikimokyklinė įstaiga yra atvira nuolatinei kaitai, pozityviai ir atvirai žvelgiama į naujoves ir jų diegimą, visapusiškai įvertinamas naujovių poveikis, jų nauda vaikui, pedagogui, ugdymo(si) procesui.

### Demokratiškumo

- ❖ Darželyje sudaromos sąlygos vaikams ugdytis aktyviais, veikliais, kūrybiškais ir atsakingais piliečiais, diegiamas savo teisių ir pareigų suvokimas. Ugdoma tolerancija ir supratimas kitokiems. Vaikai turi laisvę rinktis veiklą, žaidimų erdvę, draugus. Vaiko tėvai (globėjai) yra aktyvūs ugdomojo proceso dalyviai.

### Tautiškumo ir pilietiškumo

- ❖ Puoselėjamos tautinės kultūros vertybės.
- ❖ Ugdoma pagarba ir tolerancija visų tautų žmonėms, kultūrai.

## III. TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

**Tikslas** – atsižvelgiant į pažangiausias mokslo ir visuomenės raidos tendencijas, kurti sąlygas padedančias vaikui tenkinti prigimtinis, kultūros, taip pat ir etninės, socialinius, pažintinius poreikius.

### **Uždaviniai:**

- ❖ Ugdyti prigimtines vaikų psichines ir fizines galias, atsižvelgiant į kiekvieno vaiko poreikius, galimybes, interesus.
- ❖ Ugdyti socialinius, bendravimo ir bendradarbiavimo įgūdžius, skatinti vaiko savarankiškumą, iniciatyvą.
- ❖ Formuoti supratimą apie aplinkinį pasaulį, mokyti atrasti ir perimti įvairius aplinkos pažinimo būdus, skatinti prigimtinių vaikų poreikį kurti.
- ❖ Skatinti vaikų sveikatos stiprinimą, įdiegiant naujas sveikatos stiprinimo formas, bendradarbiaujant su socialiniais partneriais.
- ❖ Puoselėti vaikų kūrybiškumą ir saviraišką, žadinti jautrumą aplinkos estetikai bei menui,

- ❖ Kurti edukacinę aplinką, stimuliuojančią fizinį, emocinį, socialinį ir pažintinį vaikų ugdymą(si).
- ❖ Kūrybiškai taikyti ir plėtoti M. Montessori pedagoginės sistemos elementus.

#### IV. UGDYMO TURINYS, METODAI, PRIEMONĖS

Ugdymo programa sudaryta atsižvelgiant į vaikų amžiaus tarpsnio ypatumus, pagrindinė veikla – žaidimas. Ugdymo turinys įgyvendinamas per visą vaiko buvimą grupėje: jam valgant, ruošiantis ilsėtis, eiti į lauką, bendraujant, spontaniškai žaidžiant ar dalyvaujant pedagogų organizuotoje veikloje.

Ikimokyklinio ugdymo programos turinyje išskiriamos penkios kompetencijų grupės, per kurias atskleidžiama 19 vaiko ugdymo (si) pasiekimų sričių. Kiekvieną kompetenciją sudaro ugdytinos vertybinės nuostatos, šį amžiaus tarpsnį atitinkantys gebėjimai, žinios ir patirtis. Visos šios kompetencijos glaudžiai tarpusavyje siejamos ir integruojamos.

1,5 – 3 metų vaikams

##### Socialinė kompetencija

- ❖ Savivoka ir savigarba;
- ❖ Emocijų suvokimas ir raiška;
- ❖ Savireguliacija ir savikontrolė;
- ❖ Santykiai su suaugusiais;
- ❖ Santykiai su bendraamžiais;
- ❖ Problemų sprendimas;
- ❖ Aplinkos pažinimas;
- ❖ Iniciatyvumas ir atkaklumas.

Nuostatos ir gebėjimai	Vaiko veiksenos
<p><b>SAVIVOKA IR SAVIGARBA</b>  <i>Esminė nuostata.</i> Save vertina teigiamai.</p> <p><i>Esminis gebėjimas.</i> Supranta savo asmens tapatumą (aš esu, buvau, būsiu), pasako, kad yra berniukas/mergaitė, priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei, palankiai kalba apie save, tikisi, kad kitiems jis patinka, supranta ir gina savo teises.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• atpažins ir skirs juo besirūpinantį suaugusįjį, vis labiau pasitikėdamas sąveikaus su naujais žmonėmis;</li> <li>• formuos savo pagrindinių poreikių – miego, maitinimosi ir kt. tenkinimo pradmenis, padedant suaugusiajam;</li> <li>• atpažins ir parodys savo kūno dalis, atpažins save veidrodyje ir nuotraukose, pradės vartoti „aš“, „mano“, „man“, pradės vartoti įvardį „aš“, tuo tarsi pabrėždamas savo asmenybę;</li> <li>• supras savo jausmus, mokysis juos pavadinti, išreikš juos bendraudamas ir vaizduotės žaidimuose, pareikš asmens nepriklausomybę, gindamas nuo kitų savo daiktus;</li> <li>• suvoks save, kaip turintį nuo kitų vidinį pasaulį, norus, jausmus, mintis;</li> <li>• pasakys kas jis – berniukas ar mergaitė, pradės vadinti save vardu, parodys draugus, save, bandys išreikšti save mimika, veiksmu ir judesiu;</li> <li>• sieks būti savarankiškas, nepriklausomas, įvairius jausmus reikš veiksmis, žodžiais, grimasomis, norės viską daryti pats;</li> <li>• paprašytas, dalinsis žaislais su kitais vaikais, išryškės poreikis dalyvauti suaugusiųjų gyvenime ir veikloje.</li> </ul>

<p>EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA <i>Esminė nuostata.</i> Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.</p> <p><i>Esminis gebėjimas.</i> Atpažįsta ir įvardina savo emocijas ar jausmus bei jų priežastis, atpažįsta ir įvardina kitų emocijas ar jausmus, įprastose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• rodys susidomėjimą būti su kitais, trumpai pažais su kitais vaikais, sieks kontakto su kitais vaikais, stebės kitus vaikus ir reaguos į jų elgseną;</li> <li>• jausis saugiai, būdamas su artimais jam žmonėmis, veido mimika, kūno judesiais, garsine išraiška išreiškį įvairias emocijas ir poreikius;</li> <li>• pradės dalyvauti grupės veikloje, dienotvarkėje;</li> <li>• susikurs savo paties emocijų raiškos valdymo būdus, ims suvokti, kad jo paties ir kitų emocijos gali skirtis;</li> <li>• bandys savo emocijas, nuotaiką, jausmus pavadinti žodžiais, bandys valdyti neigiamus jausmus.</li> </ul>
<p>SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ <i>Esminė nuostata.</i> Nusiteikęs sutelkti dėmesį, būti kantrus, valdyti emocijų raišką ir elgesį.</p> <p><i>Esminis gebėjimas.</i> Ilgesnį laiką sutelkia dėmesį klausymui, stebėjimui, veiklai, įsivardina geba nusiraminti.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• įvairius jausmus reikš veiksmais, grimasomis, žodžiais;</li> <li>• žaisdamas su bendraamžiais gebės derinti tarpusavio veiksmus, laikysis tam tikros žaidimo tvarkos;</li> <li>• pats ieškos sprendimų, kaip išspręsti nedideles problemas, aiškiai išsakys savo norus, ketinimus.</li> </ul>
<p>SANTYKIAI SU SUAUGUSIAIS <i>Esminė nuostata.</i> Nusiteikęs pozityviai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais.</p> <p><i>Esminis gebėjimas.</i> Pasitiki pedagogais, ramiai jaučiasi su jais kasdieninėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai reiškia jiems savo nuomonę, tariasi, derasi; žino, kaip reikia elgtis su nepažįstamais suaugusiais.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• mėgdžios suaugusiųjų veiksmus, sieks bendradarbiavimo su suaugusiuoju, dides poreikis dalyvauti suaugusiųjų gyvenime ir veikloje;</li> <li>• gebės atlikti nesudėtingus suaugusiojo pavedimus, tikės suaugusiųjų supratimo.</li> </ul>
<p>SANTYKIAI SU BENDRAAMŽIAIS <i>Esminė nuostata.</i> Nusiteikęs pozityviai bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais.</p> <p><i>Esminis gebėjimas.</i> Supranta, kas yra gerai, kas blogai, draugauja bent su vienu vaiku, palankiai bendrauja su visais (dalinasi žaislais, tariasi, supranta kitų norus), padedamas supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• vadins save vardu, pasakys savo vardą kitam, parodys pirštukais savo metus arba pasakys žodžiu;</li> <li>• dalyvaus žaidime, žais su 2-3 bendraamžiais, stebės ką daro kitas, ieškos draugo žaidimams;</li> <li>• žaisdamas su draugais atkreips dėmesį į kitų jausmus, ims rūpintis draugais, bandys paguosti draugą, apkabinti, pamyluoti;</li> <li>• žaisdamas vadins draugą vardu, žais, tyrinės daiktus, klausinės, komentuos ką darys;</li> <li>• paprašytas, pasidalins daiktais su kitais vaikais, atsilies, kai draugas pašauks vardu;</li> <li>• pradės išklaudyti šalia esančius draugus, pratinsis žaisti vienas šalia kito, bandys bendrauti mimika, veiksmais;</li> <li>• supras, kad ką nors veikiant būtina laikytis taisyklių ir laukti eilės.</li> </ul>
<p>PROBLEMŲ SPRENDIMAS <i>Esminė nuostata.</i> Nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniniams sunkumams bei iššūkiams įveikti.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• domės savimi ir aplinkiniu pasauliu, pats ieškos sprendimų, kaip išspręsti nedideles problemas;</li> <li>• atliks įvairius nesudėtingus pavedimus, trumpai</li> </ul>

<p><i>Esminis gebėjimas.</i> Atpažįsta ką nors veikiant kilsius sunkumus bei iššūkius, dažniausiai supranta, kodėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamasis, bendradarbiaudamas, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes.</p>	<p>pasakys ką daro, įvairius jausmus, norus ir ketinimus reikš veiksmiais, žodžiais, mimika;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• laikysis nusistovėjusios tvarkos grupėje.</li> </ul>
<p><b>APLINKOS PAŽINIMAS</b></p> <p><i>Esminė nuostata.</i> Nori pažinti bei suprasti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.</p> <p><i>Esminis gebėjimas.</i> Įvardija ir bando paaiškinti socialinius bei gamtos reiškinius, apibūdinti save, savo gyvenamąją vietą, šeimą, kaimynus, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus, domisi technika ir noriai mokosi ja naudotis.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• parodys ir pavadins savo kūno dalis;</li> <li>• tirs daiktus ir kitus objektus liسدamas juos ir stebėdamas kaip kiti jais naudojasi, naudos įprastus daiktus pagal jų paskirtį;</li> <li>• tyrinės daiktus bei kitus objektus ir pastebės jų „atoveiksmį“; tyrinės būdus, kuriais galima priversti kam nors įvykti;</li> <li>• tirs daiktus ir kitus objektus, pasinaudodamas visais pojūčiais, pastebės specifines daiktų ir kitų objektų ypatybes, pradės elgtis su daiktais pagal jų paskirtį, pradės gretinti objektus pagal jų panašumą;</li> <li>• stebės kitų veiksmus, pamėgdžios kitų veiksmus, žaisdamas daiktus naudos taip, kaip jie naudojami realybėje, žaisdamas keis vienus daiktus kitais, žaisdamas naudos ir tikrus, ir įsivaizduojamus daiktus;</li> <li>• stebės aplinką, taip pat negyvąją gamtą, pažins kai kuriuos gyvūnus ir paukščius, skirs ryškiausias gyvūnų savybes, parodys ir pavadins gyvūnų kūno dalis;</li> <li>• skirs daržoves ir vaisius pagal išvaizdą ir skonį, suvoks, kad augalus reikia laistyti, prižiūrėti;</li> <li>• parinks ir grupuos daiktus pagal jų savybes (forma, dydį, spalvą, sunkumą), vardins pagrindines spalvas.</li> </ul>
<p><b>INICIATYVUMAS IR ATKAKLUMAS</b></p> <p><i>Esminė nuostata.</i> Didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais.</p> <p><i>Esminis gebėjimas.</i> Savo iniciatyva pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia, ją plėtoja, po tam tikro laiko tarpo veiklą pratęsia, kreipiasi į suaugusiųjų pagalbą, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• pažins ir ras savo daiktus, žaislus, dalinsis savo žaislais su draugais;</li> <li>• įgis savitvarkos įgūdžių, į save žiūrės, kaip į savarankišką būtybę, kaups patirtį bendraudamas su suaugusiais ir bendraamžiais, stebėdamas aplinką, žais siužetinius žaidimu</li> <li>• džiaugsis, kai yra giriamas, vertinamas, stengsis išmokti, kas sunkiau sekasi, džiaugsis pasiektu rezultatu, bandys savarankiškai ieškoti kontaktų su suaugusiais ir bendraamžiais;</li> <li>• stengsis pats savarankiškai nusirengti, apsirengti;</li> <li>• pats ieškos sprendimų, kaip išspręsti nedideles problemas, tęs savo žaidimą ar veiklą, kol pasieks tikslą nors retkarčiais, bandys padėti, paguosti kitą;</li> <li>• liسدamas ar stebėdamas daiktus ar objektus pats tyrinės, domėsis, kaip jais naudojamosi, veiks ir žais su buities daiktais.</li> </ul>

**Pažinimo kompetencija**

- ❖ Mokėjimas mokytis;
- ❖ Problemų sprendimas;
- ❖ Tyrinėjimas;
- ❖ Aplinkos pažinimas;
- ❖ Kiekio supratimas ir skaičiavimas;
- ❖ Forma, erdvė, matavimai;
- ❖ Rašytinė kalba.

Nuostatos ir gebėjimai	Vaiko veiksenos
<p><b>MOKĖJIMAS MOKYTI</b>  <i>Esminė nuostata.</i> Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ko išmoko.</p> <p><i>Esminis gebėjimas.</i> Mokosi žaisdami, stebėdami kitus vaikus ir suaugusiuosius, klausinėdami, ieškodami informacijos, išbandydami, sprenddami problemas, kurdami, įvaldo kai kurias mokymosi strategijas, pradeda suprasti mokymosi procesą.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• pasirinkt grupėje daiktus arba žaislus grupuos juos pagal dydį, spalvą, formą, sunkumą ir kitus bendrus požymius;</li> <li>• lies ir stebės daiktus ar objektus, juos tyrinės, domėsis kaip jais naudojamosi, vaikas pažins ir pavadins namų apyvokos daiktus, žaislus;</li> <li>• statys, konstruos, dėlios dėliones, mozaikas, žaisdamas mėgdžios įvairius gyvūnus, veiks ar žais su buities daiktais;</li> <li>• klausys trumpų pasakėlių, pasakojimų, pokalbių, eilėraščių, dainelių;</li> </ul>
<p><b>PROBLEMŲ SPRENDIMAS</b>  <i>Esminė nuostata.</i> Nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniniams sunkumams bei iššūkiams įveikti.</p> <p><i>Esminis gebėjimas.</i> Atpažįsta ką nors veikiant kilusius sunkumus bei iššūkius, dažniausiai supranta, kodėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamasis, bendradarbiaudamas, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Nuolatos ką nors bandys ir veiks, pradės mėgdžioti kitų žmonių ketinimus, o ne veiksmus;</li> <li>• atliks įvairius nesudėtingus pavedimus, trumpai pasakys ką daro, įvairius jausmus, norus ir ketinimus reikš veiksmiais, žodžiais, mimika;</li> <li>• bandys planuoti savo veiklą, tačiau vis dar mokysis iš bandymų ir klaidų;</li> </ul>
<p><b>TYRINĖJIMAS</b>  <i>Esminė nuostata.</i> Smalsus, domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando, samprotauja.</p> <p><i>Esminis gebėjimas.</i> Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą ir bandymą), mąsto ir samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• parodys save pirštu, parodys arba pavadins savo kūno dalis;</li> <li>• suras daiktus ir pavadins juos pagal esminius požymius, pats pasiims žaislus, padės juos į vietą;</li> <li>• susipažins, su grupės erdve ją tyrinėdamas, laisvai judės grupės erdvėje;</li> <li>• išmoks žaisti greta kitų savo amžiaus vaikų, stebės, ką daro kitas, ieškos draugo žaidimams;</li> <li>• vartys ir žiūrinės knygeles, atsakinės į klausimus, pats klausinės, deklamuos, dainuos, atkartos, pamėgdžios, klausysis trumpų pasakėlių, eilėraščių, dainelių;</li> <li>• liesdamas ir stebėdamas daiktus ar objektus juos tyrinės, domėsis, kaip jais naudojamosi, įprastus daiktus naudos pagal paskirtį, daiktus grupuos pagal dydį, spalvą ir kitus bendrus požymius;</li> <li>• statys, konstruos, dėlios dėliones, mozaikas,</li> </ul>

	<p>žaidimams naudos tikrus ir įsivaizduojamus daiktus;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• žinos daržovių ir vaisių pavadinimus, skirs daržoves ir vaisius pagal išvaizdą ir skonį, suvoks, kad augalus reikia laistyti, prižiūrėti, pažins ir pavadins kai kuriuos gyvūnus ir paukščius, pastebės ir nusakys koks oras, pažins kai kuriuos augalus.</li> </ul>
<p><b>APLINKOS PAŽINIMAS</b>  <i>Esminė nuostata.</i> Nori pažinti bei suprasti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.</p> <p><i>Esminis gebėjimas.</i> Įvardija ir bando paaiškinti socialinius bei gamtos reiškinius, apibūdinti save, savo gyvenamąją vietą, šeimą, kaimynus, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus, domisi technika ir noriai mokosi ja naudotis.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• tirs daiktus ir kitus objektus liسدamas juos ir stebėdamas kaip kiti jais naudojami, naudos įprastus daiktus pagal jų paskirtį;</li> <li>• tyrinės daiktus bei kitus objektus ir pastebės jų „atoveiksmį“; tyrinės būdus, kuriais galima priversti kam nors įvykti;</li> <li>• tirs daiktus ir kitus objektus, pasinaudodamas visais pojūčiais, pastebės specifines daiktų ir kitų objektų ypatybes, pradės elgtis su daiktais pagal jų paskirtį, pradės gretinti objektus pagal jų panašumą;</li> <li>• stebės kitų veiksmus, pamėgdžios kitų veiksmus, žaisdamas daiktus naudos taip, kaip jie naudojami realybėje, žaisdamas keis vienus daiktus kitais, žaisdamas naudos ir tikrus, ir įsivaizduojamus daiktus;</li> <li>• stebės aplinką, taip pat negyvąją gamtą, pažins kai kuriuos gyvūnus ir paukščius, skirs ryškiausias gyvūnų savybes, parodys ir pavadins gyvūnų kūno dalis;</li> <li>• skirs daržoves ir vaisius pagal išvaizdą ir skonį, suvoks, kad augalus reikia laistyti, prižiūrėti;</li> <li>• parinks ir grupuos daiktus pagal jų savybes (forma, dydį, spalvą, sunkumą);</li> <li>• vardins pagrindines spalvas.</li> </ul>
<p><b>KIEKIO SUPRATIMAS IR SKAIČIAVIMAS</b>  <i>Esminė nuostata.</i> Nusiteikęs pasaulio pažinimui naudoti skaičius ir skaičiavimus.</p> <p><i>Esminis gebėjimas.</i> Objektų (realių ar pavaizduotų) kiekį apibūdina skaičiumi, susieja skaičių su atitinkamu jo simboliu. Sudaro, palygina daiktų grupes pagal kiekį. Apibūdina daikto vietą tam tikroje daiktų eilėje. Sudaro, pratęsia įvairias sekas, randa trūkstamus jų narius.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• tyrinėdamas erdvę, lygindamas kiekį, rūšiuodamas ir dėliodamas daiktus, atras matematinius ryšius;</li> <li>• atpažins daiktų seką, ugdys supratimą apie matematinės sąvokas: daugiau, mažiau, mažesnis ir kt.</li> </ul>
<p><b>FORMA, ERDVĖ, MATAVIMAI</b>  <i>Esminė nuostata.</i> Nusiteikęs tyrinėti aplinkos daiktus, jų ryšius ir santykius.</p> <p><i>Esminis gebėjimas.</i> Skiria daiktų spalvą ir formą, jaučia daiktų dydį, dydžių skirtumus, daikto vietą ir padėtį erdvėje, sieja daiktus su jų vaizdais</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• pastebės ir pavadins esminius daiktų požymius: didelis, mažas, apvalus;</li> <li>• parinks ir grupuos, tapatins daiktus ir žaislus pagal vieną kurį nors požymį: dydį, spalvą, formą;</li> <li>• dėlios piramidės didėjimo ir mažėjimo tvarka, supras sąvokas: ant, nuo, po, žemiau, į, iš, arti, toli, šalia ugdys erdvinių santykių suvokimą.</li> </ul>



<p>nuotraukose, piešiniuose. Pastebi laiko tėkmės požymius. Tapatina, grupuoja, klasifikuoja daiktus. Supranta ir vartoja žodžius, kuriais apibūdinamas atstumas, ilgis, masė, talpa, tūris, laikas, daiktų panašumai ir skirtumai, daiktų tarpusavio ryšiai, santykiai, padėtis vienas kito atžvilgiu.</p>	
<p><b>RAŠY TINĖ KALBA</b>  <i>Esminė nuostata.</i> Domisi rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu.</p> <p><i>Esminis gebėjimas.</i> Atpažįsta ir rašinėja raides, žodžius bei kitokius simbolius, pradeda skaitinėti.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• keverzodamas imituos raštą, pats tyrinės savo „keverzono“, įvardins garsiai ką parašė ar nupiešė;</li> <li>• nagrinės užrašus esančius grupėje, domėsis raidėmis, apvedžios trafaretus, darys formų anspaudus;</li> <li>• pieš paveikslėlius su juose vaizduojamais konkrečiais daiktais, juos pavadins.</li> </ul>

### Komunikavimo kompetencija

- ❖ Savireguliacija ir savikontrolė;
- ❖ Sakytinė kalba;
- ❖ Kasdienio gyvenimo įgūdžiai;
- ❖ Estetinis suvokimas.

<b>Nuostatos ir gebėjimai</b>	<b>Vaiko veiksenos</b>
<p><b>SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ</b></p> <p><i>Esminė nuostata.</i> Nusiteikęs sutelkti dėmesį, būti kantrus, valdyti emocijų raišką ir elgesį.</p> <p><i>Esminis gebėjimas.</i> Ilgesnį laiką sutelkia dėmesį klausymui, stebėjimui, veiklai, įsiaudrinęs geba nusiraminti, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• įvairius jausmus reikš veiksmis, grimasomis, žodžiais;</li> <li>• žaisdamas su bendraamžiais gebės derinti tarpusavio veiksmus, laikysis tam tikros žaidimo tvarkos;</li> <li>• pats ieškos sprendimų, kaip išspręsti nedideles problemas, aiškiai išsakys savo norus, ketinimus.</li> </ul>
<p><b>SAKYTINĖ KALBA</b></p> <p><i>Esminė nuostata.</i> Nusiteikęs išklaudyti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalba.</p> <p><i>Esminis gebėjimas.</i> Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, kalba su suaugusiaisiais ir vaikais, natūraliai, laisvai išreikšdamas savo išgyvenimus, patirtį, mintis, intuityviai junta kalbos grožį.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• pradės dėlioti žodžius į paprastus 2-3 žodžių sakinius, išmoks naudoti įvardžius: „aš“, „man“ ir „tu“;</li> <li>• pasakys ir parodys kas pavaizduota nesudėtingame paveikslėlyje, supras žodinius nurodymus ir nesudėtingas istorijas, pats vaikas vartydamas knygeles, imituos jos skaitymą;</li> <li>• kalbės apie žmones, daiktus, įvykius, veiksmus net kai jų nematys, žaisdamas kalbės su savimi, komentuos ką daro;</li> <li>• žais pirštukų žaidimus, kuriuose pabrėžiami rimuoti žodžiai, tie patys garsai, žais garsų bei kalbinius žaidimus;</li> <li>• kurs patirtus ir išgalvotus pasakojimus žodžiu, piešiniai, vaidinimu;</li> <li>• plės pasyvųjį žodyną žodžiais, reiškančiais įvairius veiksmus, pratinsis taisyklingai vartoti daiktavardžių skaičių, kalbėdamas derins būdvardžius ir</li> </ul>

	daiktavardžius gimine ir skaičiumi, supras ir mokysis naudoti daiktavardžius su prielinksniais „į“, „po“, „ant“.
<p><b>KASDIENINIO GYVENIMO ĮGŪDŽIAI</b></p> <p><i>Esminės nuostatos.</i> Noriai įvaldo sveikam kasdieniniam gyvenimui reikalingus įgūdžius.</p> <p><i>Esminiai gebėjimas.</i> Tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudojami tualetu. Prižiūri savo išorę: prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• stengsis valgyti savarankiškai, tvarkingai valgys;</li> <li>• stengsis savarankiškai apsirengti ir nusirengti padedamas suaugusiojo, rodys ženklus suaugusiajam, kad nori ant puoduko, naudosis tualetu;</li> <li>• pats plausis rankas, bandys jas nusišluostyti, bandys laikytis elementarių higienos taisyklių;</li> <li>• išbandys ką geba savarankiškai, kas jam leidžiama, supras kas draudžiama;</li> <li>• taps atidesnis aplinkos daiktams, reiškiniams.</li> </ul>
<p><b>ESTETINIS SUVOKIMAS</b></p> <p><i>Esminė nuostata.</i> Domisi meno kūriniais, aplinka, meninėmis veiklomis, jais gėrįsi, grožisi.</p> <p><i>Esminis gebėjimas.</i> Jaučia ir suvokia muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno savitumą, grožisi meno kūriniais, džiaugiasi savo kūryba, žavisi aplinkos grožiu, dalijasi išgyvenimais, įspūdžiais, pastebėjimais, vertinimais.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• stebės bendraamžių ir suaugusių raišką ir jos rezultatus- dailės darbelius;</li> <li>• emociškai reaguos į įvairaus pobūdžio muziką;</li> <li>• noriai vartys knygeles, klausysis skaitomų nesudėtingų pasakų, apsakymų, eilėraščių, vartys knygos lapus, norėdamas surasti mėgstamus paveikslėlius;</li> <li>• domėsis dailės kūriniais, mokės atpažinti juose matytus gamtos reiškinius, objektus;</li> <li>• grojant muzikai, mimika ir kūno judesiais reaguos į ritmą.</li> </ul>

### Sveikatos kompetencija

- ❖ Savireguliacija ir savikontrolė;
- ❖ Fizinis aktyvumas;
- ❖ Kasdienio gyvenimo įgūdžiai.

Nuostatos ir gebėjimai	Vaiko veiksenos
<p><b>SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ</b></p> <p><i>Esminė nuostata.</i> Nusiteikęs sutelkti dėmesį, būti kantrus, valdyti emocijų raišką ir elgesį.</p> <p><i>Esminis gebėjimas.</i> Ilgesnį laiką sutelkia dėmesį klausymui, stebėjimui, veiklai, įsivardinęs geba nusiraminti, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• skirs savo daiktus, išbandys ką geba savarankiškai, kas jam leidžiama, supras kas draudžiama, laikysis nusistovėjusios tvarkos;</li> <li>• mėgins nusirengti, apsirengti, savarankiškai apsirengs ir nusirengs;</li> <li>• rodys ženklus suaugusiajam, kad nori ant puoduko, pradės naudotis tualetu;</li> <li>• pats plausis rankas, laikysis elementarių higienos taisyklių;</li> <li>• žais su įvairiais buities daiktais, imituos, mėgdžios, juos pavadins, išmoks žaisti greta kitų savo amžiaus vaikų.</li> <li>• rūšiuos daiktus, dės į dėžutes, naudos daiktus pagal paskirtį;</li> <li>• pats pasiims žaislus, pats padės juos į vietą, laisvai judės grupės erdvėje; taps atidesnis aplinkos daiktams, reiškiniams.</li> </ul>
<b>FIZINIS AKTYVUMAS</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• padedant suaugusiajam, lips laiptais aukštyn ir žemyn;</li> </ul>

<p><i>Esminės nuostatos:</i> Noriai, džiaugsmingai juda.</p> <p><i>Esminiai gebėjimas:</i> Eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydama pusiausvyrą, spontaniškai ir tikslingai, atlieka veiksmus, kuriems būtina akių-rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• žais įvairius žaidimus su kamuoliu: ridens vienas kitam.</li> <li>• bandys suprasti kas yra saugu, kas pavojinga;</li> <li>• mokės naudotis sėdimuoju – važiuojamuoju žaislu, judėdamas keis kryptį;</li> <li>• kreips dėmesį į savo kūno padėties judesius, stums ir temps paskui save žaislą;</li> <li>• landžios, išlips – įlips į tam skirtus daiktus – dėžes, šokinės, mėtys kamuoliukus, rinks juos, karstysis, sieks, šliauš;</li> <li>• bėgios įvairiomis kryptimis, gebės išvengti kliūčių, eis po vieną ir po du, kaitalios ėjimą su bėgimu, žais judriuosius žaidimus;</li> <li>• eis susikibę rankomis, rateliu, vorele.</li> </ul>
<p><b>KASDIENINIO GYVENIMO ĮGŪDŽIAI</b></p> <p><i>Esminės nuostatos.</i> Noriai įvaldo sveikam kasdieniniam gyvenimui reikalingus įgūdžius.</p> <p><i>Esminiai gebėjimas.</i> Tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudojami tualetu. Prižiūri savo išorę: prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• stengsis valgyti savarankiškai;</li> <li>• bandys segti sagas, bandys varstyti batų raištelius, mėgins nusirengti, apsirengti padedamas suaugusiojo;</li> <li>• rodys ženklus suaugusiajam, kad nori ant puoduko, pradės naudotis tualetu;</li> <li>• pats plausis rankas, bandys jas nusišluostyti, bandys laikytis elementarių higienos taisyklių padedamas suaugusiojo;</li> <li>• išbandys ką geba savarankiškai, kas jam leidžiama, supras kas draudžiama;</li> <li>• taps atidesnis aplinkos daiktams, reiškiniams, pasakys ko negalima imti (degtukų, vaistų ir kt.).</li> </ul>

### Meninė kompetencija

- ❖ Kūrybiškumas;
- ❖ Meninė raiška;
- ❖ Estetinis suvokimas.

<b>Nuostatos ir gebėjimai</b>	<b>Vaiko veiksenos</b>
<p><b>KŪRYBIŠKUMAS</b></p> <p><i>Esminė nuostata.</i> Jaučia kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą.</p> <p><i>Esminis gebėjimas.</i> Savitai reiškia savo sumanymus įvairioje veikloje, ieško nežinomos informacijos, siūlo naujas, netikėtas idėjas ir jas savitai įgyvendina.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• taškuos, brūkšnius, keverzos teptukais, storais pieštukais, flomasteriais, kreidelėmis, vaškinėmis kreidelėmis;</li> <li>• braukys teptuku per popierių brėždamas linijas, štampuos teptuku, pirštu, delnu;</li> <li>• bandys kirpti žirkklėmis, klijuos, lipins popierių, plėšys popierių skiautelėmis;</li> <li>• statys, konstruos, dėlios dėliones, mozaikas;</li> <li>• bandys mėgdžios būdingus personažams judesius. žaisdami mėgdžios gyvūnus, susitapatins su jais;</li> <li>• klausysis dainelių, įvairaus tempo muzikos, atliks įvairius judesius pagal muziką, bandys dainuoti, groti.</li> </ul>
<p><b>MENINĖ RAIŠKA</b></p> <p><i>Esminė nuostata.</i> Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.</p> <p><i>Esminis gebėjimas.</i> Spontaniškai ir</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• akimis kontroliuos tai ką piešia;</li> <li>• tapys delniukais, pirštukais, raitys, braižys, linijas ,keverzos naudodamas įvairias piešimo priemones;</li> <li>• pradės atpažinti spalvas;</li> <li>• žiūrinės paveikslėlius, iliustracijas, dailės kūrinius;</li> <li>• klausysis dainelių, atliks įvairius judesius, bandys</li> </ul>

<p>savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.</p>	<p>dainuoti, groti, imituoti grojimą;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• mokysis eiti ratuku susikibus rankomis;</li> <li>• klausysis muzikos, išlaikys tiksliai, nesudėtingų dainelių intonaciją, atliks elementarius ritmiškus judesius su muzika;</li> <li>• klausys linksmų, ramių muzikos kūrinėlių, dainuojamų ar grojamų instrumentais.</li> </ul>
<p><b>ESTETINIS SUVOKIMAS</b>  <i>Esminė nuostata.</i> Domisi, gėrissi, grožisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla.</p> <p><i>Esminis gebėjimas.</i> Jaučia, suvokia ir apibūdina elementarius muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno ypatumus, grožisi meno kūriniais, džiaugiasi savo ir kitų kūryba, žavisi aplinkos grožiu, dalijasi išgyvenimais, įspūdžiais, pastebėjimais, vertinimais.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Trumpam sutelks dėmesį spalvingiems, ryškių formų daiktams;</li> <li>• Skirtingai reaguos į suaugusiojo kalbinimą, muzikos garsus, gamtos ir aplinkos vaizdus, dailės kūrinius, šokančius ir vaidinančius žmones;</li> <li>• Atpažins kai kuriuos girdėtus garsus, emociškai reaguos į žodžių, garsų sąskambį.</li> <li>• Keliais žodžiais apibūdins klausytą kūrinį, gamtos ir aplinkos reiškinių, džiaugsis menine veikla.</li> </ul>

3 – 5 (6) metų vaikams

### Socialinė kompetencija

- ❖ Savivoka ir savigarba;
- ❖ Emocijų suvokimas ir raiška;
- ❖ Savireguliacija ir savikontrolė;
- ❖ Santykiai su bendraamžiais;
- ❖ Iniciatyvumas ir atkaklumas;
- ❖ Problemų sprendimas;
- ❖ Aplinkos pažinimas.

<b>Nuostatos ir gebėjimai</b>	<b>Vaiko veiksenos</b>
<p><b>SAVIVOKA IR SAVIGARBA</b>  <i>Esminė nuostata:</i> save vertina teigiamai.</p> <p><i>Esminis gebėjimas:</i> supranta savo asmens tapatumą (aš esu, buvau, būsiu), pasako, kad yra berniukas/mergaitė, priskiria savo šeimai, grupei, bendruomenei, pasitiki savimi ir savo gebėjimais, palankiai kalba apie save, tikisi, kad kitiems jis patinka, supranta ir gina savo teises būti ir žaisti kartu su kitais.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Kalbės pirmuoju asmeniu „aš noriu“, „mano“, pasakys, kas jis yra - mergaitė ar berniukas;</li> <li>• Supras, kad turi savo norų, ketinimų, įvardins savo ir kito jausmus;</li> <li>• Jausis esąs šeimos, vaikų grupės narys, apibūdins savo išvaizdą, kalbės apie šeimą ir draugus;</li> <li>• Save vertins teigiamai, stebės ir atpažins kitų palankumo ar nepalankumo jam ženklus;</li> <li>• Supras savo bendruomenę, Tėvynę, pasakys savo tautybę, priskirs giminei;</li> <li>• Mokysis saugoti privatumą, sieks kitų palankumo, bus tolerantiškas kitokiam.</li> </ul>
<p><b>EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA</b>  <i>Esminė nuostata:</i> domisi savo ir kitų emocijomis ir jausmais.</p> <p><i>Esminis gebėjimas:</i> atpažįsta ir įvardina savo emocijas ir jausmus bei jų priežastis, įprastose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamai, kitiems</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Suvoks savo jausmus ir emocijas, išmoks jas valdyti priklausomai nuo situacijos;</li> <li>• Stebės kitų žmonių emocijų išraišką;</li> <li>• Pavadins ir apibūdins jausmus ir situacijas, kuriose jie kilo;</li> <li>• Pradės neklysdamas atpažinti iš veido mimikos, balso, kūno pozos, kaip kiti jaučiasi;</li> </ul>

<p>priimtinais būdais, atpažįsta ir įvardina kitų emocijas ar jausmus, bando į juos atsiliesti (paguosti, užjausti), keisti savo elgesį (susilaikyti, neskaudinti, atsižvelgti į kito norus).</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Atpažinęs kito jausmus, bandys tinkamai reaguoti (paguosti, užjausti), keisti savo elgesį;</li> <li>• Numatys, kaip jaustųsi pats ir kitas įvairiose situacijose.</li> </ul>
<p><b>SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ</b>  <i>Esminė nuostata:</i> nusiteikęs sutelkti dėmesį, valdyti emocijų raišką ir elgesį.  <i>Esminis gebėjimas:</i> ilgesnį laiką sutelkia dėmesį veiklai, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, reiškiasi savitvardos pradmenys.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Žaisdamas stengsis laikytis žaidimo taisyklių;</li> <li>• Laikysis grupėje numatytos tvarkos, susitarimų;</li> <li>• Žaisdamas dalinsis su vaikais savo džiaugsmiais ir rūpesčiais bei žaislais;</li> <li>• Pratinasis bendrauti, būti geru žaidimo bendrininku;</li> <li>• Nenumatytoje situacijoje sugalvos konflikto sprendimo būdus, numatys jo pasekmes, bandys nusiraminti;</li> <li>• Formuosis savitvardos pradmenys.</li> </ul>
<p><b>SANTYKIAI SU SUAUGUSIAIS</b>  <i>Esminė nuostata:</i> nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais.  <i>Esminis gebėjimas:</i> pasitiki pedagogais, juos gerbia, ramiai jaučiasi kasdieninėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai reiškia jiems savo nuomonę, tariasi, derasi; žino, kaip reikia elgtis su nepažįstamais suaugusiais.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Lengvai atsiskirs nuo tėvų ar globėjų;</li> <li>• Grupėje jausis saugus, rodys pasitikėjimą pedagogais, bendradarbiaus su jais;</li> <li>• Priims suaugusiojo pagalbą, veiks kartu, tikrins jo numatytas leistino elgesio ribas, laikysis taisyklių, susitarimų;</li> <li>• Paaiškina, kodėl negalima bendrauti su nepažįstamais;</li> <li>• Žinos, į ką galima kreiptis pagalbos, pasimetus;</li> <li>• Pats siūlys suaugusiam įdomią veiklą, prašys pagalbos;</li> <li>• Domės suaugusiojo jausmais ir savijauta, užjaus, pagailės, siūlys savo pagalbą.</li> </ul>
<p><b>SANTYKIAI SU BENDRAAMŽIAIS</b>  <i>Esminė nuostata:</i> nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais.  <i>Esminis gebėjimas:</i> supranta, kas yra gerai, o kas blogai, draugauja bent su vienu vaiku, palankiai bendrauja su visais (supranta kitų norus, dalinasi žaislais, tariasi, užjaučia, padeda), padėdamas supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Kartu su bendraamžiais žais bendrus žaidimus, tarsis dėl vaidmens, žaislų, siužeto, lauks savo eilės;</li> <li>• Sėkmingai įsilies į vaikų grupę ir kartu žais;</li> <li>• Veiks kartu su kitais siūlydamas sumanymus ar priimdamas kitų sumanymą, paprašius duos savo žaislą, žais paeiliui;</li> <li>• Ras konflikto sprendimo būdą;</li> <li>• Rodys iniciatyvą bendrauti ir bendradarbiauti su kitais vaikais;</li> <li>• Turės vieną ar kelis draugus - pastovius žaidimo partnerius;</li> <li>• Supras savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems;</li> <li>• Pastebės kitų draugiškumą, jį priims.</li> </ul>
<p><b>INICIATYVUMAS IR ATKAKLUMAS</b>  <i>Esminė nuostata:</i> didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais.  <i>Esminis gebėjimas:</i> savo iniciatyva pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia, ją plėtoja, po tam tikro laiko tarpo veiklą</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Kviečiamas įsitrauks į veiklą jam, vaikų grupei ar visai grupei;</li> <li>• Lengvai pereis nuo paties pasirinktos iki suaugusio pasiūlytos veiklos;</li> <li>• Ilgesnį laiką bandys įveikti kliūtis, nepavykus, kreipsis pagalbos į suaugusįjį;</li> <li>• Plėtos ilgesnę veiklą ( net keletą dienų);</li> </ul>

<p>pratęsia, kreipiasi į suaugusį pagalbos, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Nusiteiks pradėti naują draugystę, naują kontaktą su suaugusiuoju;</li> <li>• Galės užbaigti pradėtą nepatrauklią veiklą.</li> </ul>
<p><b>PROBLEMŲ SPRENDIMAS</b>  <i>Esminė nuostata:</i> nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniniams iššūkiams bei sunkumams įveikti.</p> <p><i>Esminis gebėjimas:</i> atpažįsta ką nors veikiant kilusius iššūkius bei sunkumus, dažniausiai supranta, kodėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamasis, bendradarbiaudamas, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Supras, kad susidūrė su sudėtinga veikla, kliūtimi, problema;</li> <li>• Mokysis iš nepavykusių veiksmų, poelgių;</li> <li>• Nepasisekus bandys keletą kartų, ieškodamas kitos išeities;</li> <li>• Ieškodamas, kaip susidoroti su sudėtinga veikla, kliūtimi ar problema, samprotaus apie sprendimus, jų pasekmes, pasirinks tinkamiausią sprendimą;</li> <li>• Supras problemos sudėtingumą.</li> </ul>
<p><b>APLINKOS PAŽINIMAS</b>  <i>Esminė nuostata:</i> nori pažinti bei suprasti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.</p> <p><i>Esminis gebėjimas:</i> įvardija ir bando paaiškinti socialinius bei gamtos reiškinius, apibūdina save, savo gyvenamąją vietą, šeimą, kaimynus, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus, domisi technika ir noriai mokosi ja naudotis.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Pasakys savo vardą ir pavardę, gatvės, miesto pavadinimą, kuriame gyvena;</li> <li>• Skirs gamtos reiškinius, žinos metų laikus ir jiems būdingus reiškinius;</li> <li>• Noriai mokysis buitinių prietaisų, skaitmeninių technologijų panaudojimo galimybių;</li> <li>• Žinos naminių ir laukinių gyvūnų gyvenimo skirtumus;</li> <li>• Skirs vaisius, daržoves, uogas ir jų panaudojimo maistui būdus;</li> <li>• Domėsis dangaus kūnais, gamtos reiškiniais, kurių neįmanoma pamatyti, pradės suprasti Saulės, Žemės, Mėnulio ir kitų dangaus kūno ryšius;</li> <li>• Pradės jausti prierašumą prie artimiausios gamtinės aplinkos;</li> <li>• Rodys pagarbą gyvajai ir negyvajai gamtai;</li> <li>• Mokysis rūšiuoti atliekas.</li> </ul>

### Sveikatos kompetencija

- ❖ Savireguliacija ir savikontrolė;
- ❖ Fizinis aktyvumas;
- ❖ Kasdienio gyvenimo įgūdžiai.

<b>Nuostatos ir gebėjimai</b>	<b>Vaiko veiksenos</b>
<p><b>SAVIREGULIACIJA</b> IR <b>SAVIKONTROLĖ</b>  <i>Esminė nuostata.</i> Nusiteikęs sutelkti dėmesį, būti kantrus, valdyti emocijų raišką ir elgesį.</p> <p><i>Esminis gebėjimas.</i> Ilgesnį laiką sutelkia dėmesį klausymui, stebėjimui, veiklai, įsivardina geba nusiraminti,</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Suvoks savo poreikius, išsiaiškina, kurie jų svarbūs gyvybei ir sveikatai;</li> <li>• Nusiramina, pats kalbėdamas apie tai, kas jį įskaudino ir girdėdamas suaugusio komentarus;</li> <li>• Išsiaiškina, kad kiekvienas gali reikšti įvairius jausmus savo elgesiu, mimika žodžiu, meno priemonėmis;</li> <li>• Spręš iškilusius konfliktus taikiai.</li> </ul>

bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus.	
<b>FIZINIS AKTYVUMAS</b> <i>Esminės nuostatos:</i> Noriai, džiaugsmingai juda.  <i>Esminiai gebėjimas:</i> Eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydamas pusiausvyrą, spontaniškai ir tikslingai, atlieka veiksmus, kuriems būtina akių-rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Judės įvairiomis kryptimis laisvai, įveikdamas kliūtis ir apeidamas jas savarankiškos veiklos, kūno kultūros, judriųjų žaidimų metu;</li> <li>• Laipios, aukštyn ir žemyn, išlaikydamas pusiausvyrą suprasdamas užduočių pavojingumą;</li> <li>• Pasitikės savo jėgomis, dalyvaudami sportinėse varžybose, estafetėse;</li> <li>• Mes, gaudys, spirs kamuolį;</li> <li>• Koordinuos akių ir rankų judesius;</li> <li>• Veiks rankomis su stambiais ir mažesniais daiktais labiau kontroliuodamas judesius.</li> </ul>
<b>KASDIENINIO GYVENIMO ĮGŪDŽIAI</b> <i>Esminės nuostatos.</i> Noriai įvaldo sveikam kasdieniniam gyvenimui reikalingus įgūdžius.  <i>Esminiai gebėjimas.</i> Tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudojami tualetu. Prižiūri savo išorę: prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Supras, kas padeda augti sveikam, kas žalinga ir pavojinga sveikatai;</li> <li>• Įgis žinių apie maisto naudą, sužinos kokius produktus valgyti sveika;</li> <li>• Rūpinsis kūno švara ir tobulins asmens higienos įgūdžius, kurie padeda augti sveikam;</li> <li>• Tyrinės ir pajus savo kūno galimybes.</li> </ul>

### Komunikavimo kompetencija

- ❖ Savireguliacija ir savikontrolė;
- ❖ Kasdienio gyvenimo įgūdžiai;
- ❖ Estetinis suvokimas;
- ❖ Sakytinė kalba;
- ❖ Rašytinė kalba.

<b>Nuostatos ir gebėjimai</b>	<b>Vaiko veiksenos</b>
<b>SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ</b> <i>Esminė nuostata:</i> nusiteikęs sutelkti dėmesį, valdyti emocijų raišką ir elgesį.  <i>Esminis gebėjimas:</i> ilgesnį laiką sutelkia dėmesį veiklai, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, reiškiasi savitvarkos pradmenys.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Žaisdamas stengsis laikytis žaidimo taisyklių;</li> <li>• Laikysis grupėje numatytos tvarkos, susitarimų;</li> <li>• Žaisdamas dalinsis su vaikais savo džiaugsmiais ir rūpesčiais bei žaislais;</li> <li>• Pratinsis bendrauti, būti geru žaidimo bendrininku;</li> <li>• Nenumatytoje situacijoje sugalvos konflikto sprendimo būdus, numatys jo pasekmes, bandys nusiraminti;</li> <li>• Formuosis savitvarkos pradmenys;</li> <li>• Žais vaidmeninius kūrybinius žaidimus, daugiau dėmesio skirs detalėms, laikui, erdvei.</li> </ul>
<b>KASDIENIO GYVENIMO ĮGŪDŽIAI</b> <i>Esminė nuostata:</i> noriai įvaldo sveikam kasdieniniam gyvenimui reikalingus įgūdžius.  <i>Esminis gebėjimas:</i> tvarkingai atlieka	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Tvarkysis žaislus ir veiklos vietą;</li> <li>• Savarankiškai ar priminus laikysis susitartų saugaus elgesio taisyklių;</li> <li>• Pasakys, kad negalima imti degtukų, vaistų, aštrių ir kitų pavojingų gyvybei daiktų;</li> <li>• Stebės ir tyrinės kaip saugiai elgtis gamtoje, gatvėje,</li> </ul>

<p>savitvarkos veiksmus. Saugiai elgiasi aplinkoje.</p>	<p>namie, mieste, su ugnimi, elektros prietaisais;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Stengsis saugoti save ir kitus;</li> <li>• Savarankiškai apsirengs ir nusirengs, apsiaus, nusiaus batus, naudosis tualetu, laikysis asmens higienos;</li> <li>• Žaisdami mokysis serviruoti stalą, po valgio jį sutvarkyti.</li> </ul>
<p><b>ESTETINIS SUVOKIMAS</b>  <i>Esminė nuostata:</i> domisi, gėrėsi, grožisi aplinka, menine veikla.</p> <p><i>Esminis gebėjimas:</i> suvokia, apibūdina elementarius vaidybos, vizualaus meno, literatūros kūrinių ypatumus, džiaugiasi savo ir kitų kūryba, žavisi aplinkos grožiu, dalijasi išpūdžiais, vertinimais, pastebėjimais.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Emocingai reaguos girdėdamas darnų garsų, intonacijų, žodžių sąskambį;</li> <li>• Keliais žodžiais ar sakiniiais pasakys savo išpūdžius apie klausytą eilėrašį, pasaką, pasakos herojų, knygelių iliustracijas;</li> <li>• Pastebės ir apibūdins gamtos bei aplinkos daiktus ir reiškinius, išsakys savo nuomonę apie jų grožį, grožėsis gamtos spalvomis, formomis, garsais;</li> <li>• Gėrėsis ir grožėsis savo menine kūryba (deklamuos, vaidins, imituos pasakų herojus, pieš);</li> <li>• Palankiai vertins savo ir kitų kūrybinę veiklą, pasakys vieną kitą mintį kodėl gražu.</li> </ul>
<p><b>SAKYTINĖ KALBA</b>  <i>Esminė nuostata:</i> nusiteikęs išklaudyti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalba.</p> <p><i>Esminis gebėjimas:</i> klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, kalba su suaugusiais ir vaikais, natūraliai, laisvai išreikšdamas savo išgyvenimus, patirtį, mintis, intuityviai junta kalbos grožį.</p>	<p><b>KLAUSYMAS</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Klausysi skaitomų ir pasakojamų kūrinių, bandys juos suvokti;</li> <li>• Išklaudyti suaugusįjį ar vaiką, jam sakantį, kalbantį, aiškinantį;</li> <li>• Klausysis įvairaus turinio tekstus gyvai ir įrašų (mįslių, erzinimų, pajuokavimų, pasakų, dainelių);</li> <li>• Išgirs žodžius, kurie panašiai skamba, bet turi skirtingą reikšmę;</li> <li>• Išgirsta pirmą, paskutinį ir žodžio viduryje esančius garsus;</li> <li>• Klausydamas supras, kad kūrinys turi pradžią, pabaigą, vidurį, kad jame veikia skirtingi veikėjai, kad yra tam tikra veiksmo vieta.</li> </ul> <p><b>KALBĖJIMAS</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Žaisdami mėgdžios suaugusiųjų kalbėseną;</li> <li>• Kartu su suaugusiu deklamuos eilėraščius, dainuos daineles, užbaigs žinomų pasakų ir eilėraščių frazes;</li> <li>• Kalboje vartos transporto priemones bei prietaisus, gyvūnus, gamtos įvykius įvardijančius žodžius;</li> <li>• Seks girdėtas ir savo sukurtas pasakas, inscenizuos, kurs įvairias istorijas;</li> <li>• Pasakos, kalbės apie savo patirtį, norus, svajones, problemų sprendimą;</li> <li>• Vartos naujai išgirstus sudėtingesnės sandaros žodžius;</li> <li>• Kalbės apie tai, ką norėtų patirti, išgirsti, pamatyti, veikti.</li> </ul>
<p><b>RAŠY TINĖ KALBA</b>  <i>Esminė nuostata:</i> domisi rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu.</p>	<p><b>SKAITYMAS</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Žaisdamas vartys knygeles ties paveikslėliu esantį tekstą prašys paskaityti, gebės sieti paveikslėlius su juose vaizduojamais konkrečiais daiktais, juos</li> </ul>



<p><i>Esminis gebėjimas:</i> atpažįsta ir rašinėja raides, žodžius bei kitokius simbolius, pradeda skaitinėti.</p>	<p>pavadinis;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Domėsis skaitymu, vaizduos, kad „skaito“ knygą, kuri jam buvo skaityta;</li> <li>• Domėsis abėcėlės raidėmis, pastebės žodžius, prasidedančius ta pačia raide;</li> <li>• Domėsis iliustracijomis, ieškos jose teksto pagrindimo;</li> <li>• Supras, kad garsas siejasi su raide, o raidės sudaro žodį, žinos keliolika abėcėlės raidžių;</li> <li>• Pradės skirti žodžius sudarančius garsus, skiemenis;</li> <li>• Bandys perskaityti trumpus, jam reikšmingus žodžius (savo ir artimųjų vardus, adresą ir kt.)</li> </ul> <p><b>RAŠYMAS</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Pieštukais keverzos įvairias linijas;</li> <li>• Atkreips dėmesį į raides simbolius, pradės jais manipuliuoti įvairioje veikloje;</li> <li>• Kurs ir gamins rankų darbo knygeles, iliustruos pasakas;</li> <li>• Pradės rašyti raides, pradėdami savo vardo raidėmis ir bandys kopijuoti kitas;</li> <li>• Spausdintomis raidėmis rašys savo vardą, kopijuos aplinkoje matomus žodžius;</li> <li>• Piešiniuose užrašys atskirų objektų pavadinimus;</li> <li>• Kompiuteriu rašys raides, žodžius;</li> <li>• Piešiniuose, po darbėliais, įvairiuose laiškeliuose ar kvietimuose rašys atskiras raides, savo vardą, elementarius žodelius.</li> </ul>
--	---

### **Pažinimo kompetencija**

- ❖ Mokėjimas mokytis;
- ❖ Problemų sprendimas;
- ❖ Tyrinėjimas;
- ❖ Aplinkos pažinimas;
- ❖ Kiekio supratimas ir skaičiavimas;
- ❖ Forma, erdvė, matavimai.

<b>Nuostatos ir gebėjimai</b>	<b>Vaiko veiksenos</b>
<p><b>MOKĖJIMAS MOKYTI</b></p> <p><i>Esminė nuostata.</i> Domisi tuo, kas nauja, palankiai nusiteikęs naujoms veikloms.</p> <p><i>Esminis gebėjimas.</i> Savo iniciatyva pagal savo pomėgius pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia, ją plėtoja, po tam tikro laiko tarpo veiklą pratęsia, kreipiasi į suaugusįjį pagalbos, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• noriai įsitrauks į visas naujai siūlomas veiklas;</li> <li>• siūlys idėjas, pats ims iniciatyvos joms įgyvendinti;</li> <li>• kreipsis pagalbos į suaugusius;</li> <li>• pats ieškos reikiamos informacijos knygose, žurnaluose ir t. t.;</li> <li>• drąsiai kels įvairius klausimus;</li> <li>• turės supratimą ką jau žino ir ko dar reiks išmolti mokykloje;</li> <li>• suvoks kur kokios informacijos reikia ieškoti.</li> </ul>
<p><b>PROBLEMŲ SPRENDIMAS</b></p> <p><i>Esminė nuostata.</i> Nusiteikęs ieškoti</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• noriai išbandys naujus pažinimo būdus;</li> <li>• dalyvaudami žaidimuose derins ketinimus ir</li> </ul>

<p>išeičių kasdieniniams iššūkiams bei sunkumams įveikti.</p> <p><i>Esminis gebėjimas.</i> Atpažįsta ką nors veikiant kilusius iššūkius bei sunkumus, dažniausiai supranta, kodėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamas.</p>	<p>veiksmus;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• suvoks kas yra draugystė;</li> <li>• taikys gerą savijautą ir sugyvenimą garantuojančius bendravimo būdus;</li> <li>• ieškos sprendimų, padedančių išvengti fizinės jėgos panaudojimo;</li> <li>• ištikus nesėkmei ar sunkumams, kreipsis pagalbos į suaugusius ar bendraamžius.</li> </ul>
<p><b>TYRINĖJIMAS</b></p> <p><i>Esminė nuostata.</i> Smalsus, domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando, samprotauja.</p> <p><i>Esminis gebėjimas.</i> Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą ir bandymą), mąsto ir samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.</p> <p><b>APLINKOS PAŽINIMAS</b></p> <p><i>Esminė nuostata.</i> Nori pažinti bei suprasti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.</p> <p><i>Esminis gebėjimas.</i> Įvardija ir bando paaiškinti socialinius bei gamtos reiškinius, apibūdinti save, savo gyvenamąją vietą, šeimą, kaimynus, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus, domisi technika ir noriai mokosi ja naudotis.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• tikslingai ir spontaniškai stebės aplinką;</li> <li>• aiškinsis pats kas tai yra, kaip ir kodėl tai veikia, vyksta;</li> <li>• eksperimentuos ir darys atradimus, išmoks naujų sąvokų;</li> <li>• samprotaus apie pastebėtas aplinkos objektų savybes, požymius, žmonių gyvenimo bruožus;</li> <li>• sudarys daiktų sekas, lygins, sužinos, grupuos, skaičiuos, matuos;</li> <li>• pasitelkę visus pojūčius, apibūdins, pažįstamų daiktų ypatybes (karštas, šaltas, švelnus ir kt.);</li> <li>• lygins daiktus, medžiagas, gyvūnus ir augalus, atsižvelgdamas į savybes, juos tikslingai grupuos ir klasifikuos;</li> <li>• ieškos tinkamos informacijos enciklopedijose ir kitose knygose;</li> <li>• naudos skaitmenines technologijas ir kitas priemones (pvz.: lupą, mikroskopą);</li> <li>• klausinės kitų apie įdomius arba nesuprantamus daiktus ir reiškinius;</li> </ul> <ul style="list-style-type: none"> <li>• pasakys miesto, gatvės, kurioje gyvena pavadinimus;</li> <li>• žinos savo vardą, pavardę;</li> <li>• stebės ir nusakys aiškiausiai pastebimus gyvūnų ir augalų požymius;</li> <li>• atpažins paveikslėliuose ir gamtoje dažniausiai sutinkamus gyvūnus, medžius, gėles, daržoves, pasakys jų pavadinimus;</li> <li>• rodys pagarbą gyvajai ir negyvajai gamtai, formuos atsakomybę už jos išsaugojimą;</li> <li>• aiškinsis kaip reikia prižiūrėti kambarinius augalus ir naminius gyvūnus;</li> <li>• domėsis gamtos reiškiniais, dangaus kūnais naudodamasis teleskopu;</li> <li>• tyrinės medžiagų savybes, daiktų sandarą naudodamasis mikroskopu;</li> <li>• domėsis savo miesto ir Lietuvos žinomais žmonėmis;</li> <li>• domėsis aktualiais visuomeninio gyvenimo įvykiais; stengsis prisidėti ir dalyvauti savo bendruomenės gyvenime.</li> </ul>

<p><b>KIEKIO SUPRATIMAS IR SKAIČIAVIMAS</b>  <i>Esminė nuostata.</i> Nusiteikęs pasaulio pažinimui naudoti skaičius ir skaičiavimus.</p> <p><i>Esminis gebėjimas.</i> Daiktų (realių ar pavaizduotų) kiekį apibūdina skaičiumi, susieja skaičių su atitinkamu jo simboliu. Sudaro, palygina daiktų grupes pagal kiekį. Apibūdina daikto vietą tam tikroje daiktų eilėje. Sudaro, pratęsia įvairias sekas, randa praleistus jų narius.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• manipuluos įvairių daiktų grupėmis, įgydamas intuityvų supratimą apie kiekį, vartos sąvokas – vienas, daug, mažai;</li> <li>• skaičiuos įvairius daiktus iki 10;</li> <li>• pažins skaičius nuo 1 iki 10, išmoks juos žymėti;</li> <li>• suvoks kiekio pastovumą įvairiai manipuliudamas vienos grupės daiktais (dėliodamas eilute, lanku ir kt.);</li> <li>• skaičiuos daiktus iš kairės į dešinę ir atvirkščiai, suprasdamas, kad kiekis nepriklauso nuo skaičiavimo krypties;</li> <li>• atliks įvairias užduotis, suvokdamas operacijų su daiktų grupėmis prasmę: sudėti, atimti, suskaidyti į 2, 3, 4 lygias dalis.</li> </ul>
<p><b>FORMA, ERDVĖ, MATAVIMAI</b>  <i>Esminė nuostata.</i> Nusiteikęs tyrinėti aplinkos daiktus, jų ryšius ir santykius.</p> <p><i>Esminis gebėjimas.</i> Skiria daiktų spalvą ir formą, dydį, dydžių skirtumus, daikto vietą ir padėtį erdvėje, sieja daiktus su jų vaizdais nuotraukose, piešiniuose. Pastebi laiko tėkmės požymius. Tapatina, grupuoja, klasifikuoja daiktus. Supranta ir vartoja žodžius, kuriais apibūdinamas atstumas, ilgis, masė, talpa, tūris, laikas, daiktų panašumai ir skirtumai, daiktų tarpusavio ryšiai, santykiai, padėtis vienas kito atžvilgiu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• aplinkoje pastebės ir pažins pagrindines geometrines figūras;</li> <li>• žais didaktinius žaidimus geometriniais vaizdiniais formuoti;</li> <li>• grupuos, lygins, klasifikuos daiktus pagal keletą požymių (dydį, formą arba spalvą);</li> <li>• skirs ir pavadins plokštumos ir erdvės figūras;</li> <li>• žais žaidimus erdviniams vaizdiniais formuoti;</li> <li>• jaus ir suvoks judėjimo kryptį (pirmyn, atgal, iš kairės į dešinę ir pan.);</li> <li>• suvoks laiko tėkmę ir tinkamai vartos sąvokas: šiandien, vakar, rytoj ir pan.</li> <li>• žinos ir pavadins paros dalis, metų laikus;</li> <li>• matuodami atstumą, ilgį, tūrį, masę naudosis vienu ar keliais sąlyginiais matais (pėda, plaštaka, sprindžiais, ranka iki alkūnės, pirštu ir pan.);</li> <li>• atras, kad į skirtingos formos daiktus galima sutalpinti tą patį medžiagos tūrį.</li> </ul>

### Meninė kompetencija

- ❖ Kūrybiškumas;
- ❖ Meninė raiška;
- ❖ Estetinis suvokimas.

Nuostatos ir gebėjimai	Vaiko veiksenos
<p><b>KŪRYBIŠKUMAS</b>  <i>Esminė nuostata.</i> Jaučia kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą.</p> <p><i>Esminis gebėjimas.</i> Savitai reiškia savo sumanymus įvairioje veikloje, ieško nežinomos informacijos, siūlo naujas, netikėtas idėjas ir jas savitai įgyvendina.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• aktyviai reikš savo idėjas įvairiomis dailės, piešimo priemonėmis;</li> <li>• pieš individualiai ir bendrai;</li> <li>• susipažins su tapybos technikomis;</li> <li>• išradingai naudos guašą, akvarelę;</li> <li>• eksperimentuos su netradicinėmis tapybos priemonėmis savo idėjoms išreikšti, su įvairiomis lipdymui tinkamomis medžiagomis;</li> <li>• piešiniuose naudos regimosios informacijos vaizdus, kirps pagal kontūrą;</li> <li>• tyrinės dailės priemones, pastebės meno kūrinius;</li> <li>• noriai kaups potyrius ir išpūdžius;</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>• intuityviai naudos liniją, spalvą, formą išgyvenimams ir idėjoms reikšti;</li> <li>• grožėsis savo ir kitų dailės kūryba;</li> <li>• plėšydami popierių koliažams ir karpydami žirkklėmis, lavins smulkiuosius raumenis;</li> <li>• pasirinkdami dažus, priemones, įrankius, darys sprendimus, išmėgins naujas idėjas, planuos ir eksperimentuos;</li> <li>• maišydami spalvas, patirs priežasties ir pasekmės santykį;</li> <li>• bandydami ir mokydami iš klaidų, įgys naujos patirties;</li> <li>• inscenizuos žinomas pasakas;</li> <li>• kurs savas istorijas, pabaigs pradėtą pasaką, komentuos savo kūrybą;</li> <li>• improvizuos kreipdamas dėmesį ne tik į daiktus, bet ir į imituojamus veiksmus.</li> </ul>
<p><b>MENINĖ RAIŠKA</b>  <i>Esminė nuostata.</i> Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.</p> <p><i>Esminis gebėjimas.</i> Spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• tinkamai naudos piešimo priemones ir aktyviai dalyvaus meninėje veikloje;</li> <li>• savo jausmus, išgyvenimus išreikš įvairiomis meninėmis priemonėmis, kurs ir komentuos savo kūrybą, išgyvens saviraiškos džiaugsmą;</li> <li>• tikės savo sėkme, kalbės apie tai, ką pavaizdavo savo darbelyje;</li> <li>• kurs įvairius darbelius koliažine technika;</li> <li>• žais su smėliu, atrasdamas atspaudus;</li> <li>• braižys ant sniego įvairius siluetus;</li> <li>• tvarkingai naudos kljus, atliekant darbelį;</li> <li>• šoks šokius, žais ratelius, dainuos žinomas ir naujas dainas, žais vaidmeninius žaidimus;</li> <li>• prieš dainavimą atliks įvairius kvėpavimo pratimus;</li> <li>• klausys muzikos,</li> <li>• gros įvairiais muzikos instrumentais: barškučiais, būgneliais, varpeliais ir t. t.;</li> <li>• savo jausmus išreikš muzikiniais garsais;</li> <li>• pasijaus kompozitoriais, kurdami muziką pagal pasakojimą;</li> <li>• tobulins muzikos klausymosi įgūdžius;</li> <li>• derins šokį su plojimu;</li> <li>• pieš, aplikuos gamtos reiškinius, patirtus įspūdžius;</li> <li>• naudos piešimo technikas: spalvotus pieštukus, flomasterius, tušą, akvarelę, šampukus, spalvotas kreideles;</li> <li>• kurs lėlių teatro personažus, juos panaudodami vaidins.</li> </ul>
<p><b>ESTETINIS SUVOKIMAS</b>  <i>Esminė nuostata.</i> Domisi meno kūriniais, aplinka, meninėmis veiklomis, jais gėrįsi, grožisi.</p> <p><i>Esminis gebėjimas.</i> Jaučia ir suvokia</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• klausysis įvairaus žanro kūrinių;</li> <li>• stebės, aptars meno kūrinius esančius artimiausioje aplinkoje;</li> <li>• ieškos meno kūrinių knygoje, pasakos ką mato;</li> <li>• vaidins patys, stebės draugų vaidinimus;</li> <li>• dalyvaus įvairiuose konkursuose, parodose, vertins</li> </ul>

muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno savitumą, grožisi meno kūriniais, džiaugiasi savo kūryba, žavisi aplinkos grožiu, dalijasi išgyvenimais, išpūdžiais, pastebėjimais, vertinimais.	draugų darbus; <ul style="list-style-type: none"> <li>• nuolatos atnaujins savo grupės aplinką estetiškais darbeliais bei piešinukais;</li> <li>• tausos knygas, pratinsis saugiai, tvarkingai elgtis su dailės priemonėmis ir medžiagomis;</li> <li>• pastebės spalvų pasaulio grožį;</li> <li>• atras naujas formas erdvėje, pastebės „linksmas“ ir „liūdnas“, „šviesias“ ir „tamsias“ spalvas;</li> <li>• patirs gamtos grožio jausmą;</li> <li>• lavins regėjimo, lytėjimo įgūdžius ir įpročius;</li> <li>• dainuos daineles, lopšines, kurs patys eilėraščius, pasijaus kūrėjais;</li> <li>• žais garsais, kurs naujus žodžius;</li> <li>• pasakojimą papildys judesiais, gestais, mimika, vaidins pasakas, inscenizacijas;</li> <li>• išsakys komentarus apie savo ir kitų kūrybinius darbus.</li> </ul>
---	--

### Metodai ir priemonės

Ugdymo metodai, būdai ir formos parenkami atsižvelgiant į vaikų amžių, gebėjimus, poreikius, ugdymo tikslą ir uždavinius:

- ❖ vaikas savo patirtį kaupia veikdamas, eksperimentuodamas ir bendraudamas;
- ❖ ankstyvajame ir ikimokykliniame amžiuje pagrindinė vaikų ugdymo(si) ir veiklos forma yra žaidimas;
- ❖ veikla gali būti organizuojama visos grupės, grupelės arba individuali;

**Vaiko savarankiškumą ir aktyvumą skatinantys metodai:** savarankiškas žaidimo inicijavimas, organizavimas; sužinotų ar paties atrastų žaidimo ir veiklos būdų pritaikymas naujose situacijose; ugdomosios aplinkos kaitos inicijavimas; savo pasiekimų įsivertinimas.

**Vaiko saviraišką ir kūrybiškumą skatinantys metodai:** naujų sumanymų kūrimas, įgyvendinimas; savaip įgyvendinama pedagogo pasiūlyta idėja; meno kūrybiškas stebėjimas; meninių projektų kūrimas; saviraiška meno priemonėmis; improvizavimas; kūrybinės raiškos renginių organizavimas; švenčių ir tradicijų kūrimas; estetiškos aplinkos kūrimas.

**Bendravimą ir bendradarbiavimą skatinantys metodai:** bendravimo situacijų kūrimas; problemų sprendimas; jautrumo kitam skatinimas; vaiko jausmų raiška; gero pavyzdžio panaudojimas; laikymasis bendrai sutartų elgesio taisyklių; veiklos organizavimas kartu su tėvais.

**Pažinimą skatinantys metodai:** tyrinėjimas; eksperimentavimas; informacijos paieškos; idėjų paieškos ir atranka; vaikui įdomių, jo patirtį plečiančių temų, projektų, medžiagų pasiūlymas; išvykų, tyrinėjimų-atradimų planavimas ir organizavimas; analizės, išvadų darymas; naujų technologijų naudojimas.

**Sveiką gyvenseną skatinantys metodai:** savo kūno ir jo galimybių tyrinėjimas; asmens higiena skatinančių pokalbių, renginių organizavimas; saugaus elgesio ekskursijų, projektų, parodų rengimas; sveikos mitybos įgūdžių formavimas; teigiamų ir neigiamų elgesio pasekmių atradimas; taisyklingo judėjimo ir fizinio aktyvumo skatinimas, renginių organizavimas.

Ankstyvojo amžiaus vaikams ugdyti(is) pedagogas taikys tokius ugdymo būdus, kurie stiprins vidines vaiko galias, didins atsparumą neigiamiems aplinkos poveikiams, padės vaikui išmolti įveikti sunkumus, adaptuotis naujoje aplinkoje.

Ugdomosios veiklos papildomos efektyviomis socialinio, emocinio ugdymo programomis: „Zipio draugai“, „Kimočis“, „Laikas kartu“ bei patyčių, žalingų įpročių, sveikos gyvensenos prevencinėmis programomis.

## Programos įgyvendinimui naudojamos ugdymo(si) priemonės

Lopšelio-darželio „Varpelis“ ugdomoji aplinka aprūpinta įvairiomis priemonėmis, skatinančiomis vaiko aktyvumą, norą pažinti, stebėti, kurti, tyrinėti, ieškoti, atrasti, bendrauti ir bendradarbiauti.

Priemonės atitinka vaikų amžių ir skirtos socialinės, komunikavimo, pažinimo, sveikatos saugojimo ir meninės raiškos kompetencijų ugdymui bei joms priskirtų sričių plėtotei. Ugdymo priemonės vaikams sukelia smalsumą, norą pažinti ir suteikia naujų ugdymo(si) galimybių.

Atsižvelgiant į vaikų poreikius, priemonės yra naudojamos tiek individualiai tiek ir grupėmis:

- ❖ Priemonės yra laisvai prieinamos;
- ❖ Vaikams nusibodusios, ar nusidėvėjusios priemonės keičiamos naujomis;
- ❖ Priemonių įvairovė skatina vaikus veikti, bandyti, tyrinėti, atrasti, sužinoti, kurti, bendrauti ir bendradarbiauti, motyvuoja.

Ugdančiosios aplinkos priemonėmis siekiama nepažeisti HN reikalavimų. Ugdymo priemonės funkcionalios ir patrauklios, išdėstytos taip, kad vaikai lengvai jas pasiektų ir naudotųsi savarankiškai, skatintų vaikų kūrybiškumą, smalsumą.

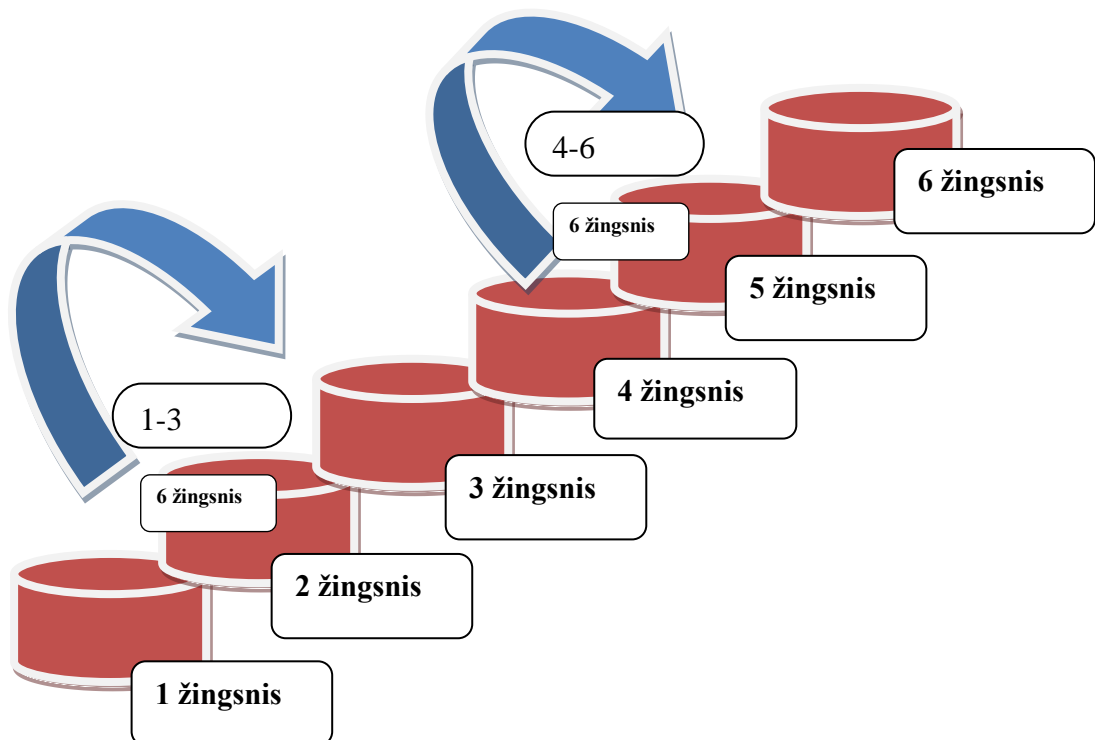
## V. UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

**Pasiekimų aprašas** – tai gairės ugdytojams, kuriose pateikiama vaiko iki šešerių metų įgyjamų vertybinių nuostatų bei esminių gebėjimų visuma ir jo ugdymo pažangą nusakantys pasiekimų žingsniai, padedantys pedagogams, tėvams (globėjams, įtėviams), švietimo pagalbos specialistams, kitiems ugdytojams ir vadovams, atpažinti vaikų ugdymosi pasiekimus ir poreikius, įgyvendinti ugdymo turinį, pritaikant jį kiekvienam vaikui ir vaikų grupei, stebėti vaikų pažangą ir tikslingai ugdyti kiekvieną vaiką.

**Vaikų ugdymosi pasiekimai** – tai ugdymosi procese įgyti vaikų gebėjimai, žinios ir supratimas, nuostatos, apie kuriuos sprendžiame iš vaikų veiklos ir jos rezultatų.

**Pasiekimų žingsnis** – tai vaiko pažangą rodantys žinių ir supratimo, gebėjimų ir nuostatų pokyčiai per vienerius metus, atitinkantys vaiko raidos dėsningumus kokybiško ugdymo sąlygomis.

**Vaiko pasiekimų žingsniai** – įrankis tikslingai stebėti vaiko pasiekimus ir pažangą:



**Ikimokyklinuko pasiekimų aplankas** – tai iš anksto suplanuotas ir tam tikru būdu sudarytas vaiko pasiekimus iliustruojančių darbų rinkinys, padedantis susidaryti vaizdą apie tai, ką vaikas moka ir geba, kaip auga ir tobulėja.

**Vaiko ugdymosi pasiekimų sritis** – tai vaiko ugdymuisi svarbi sritis, kurioje išskirta vertybinė nuostata ir esminis gebėjimas.

**Vertybinė nuostata** – tai ugdymo ir ugdymo(si) procese įgytas nusiteikimas, polinkis, požiūris, išreiškiantis vaiko santykį su savimi, su kitais ir su aplinka.

**Esminis gebėjimas** – tai nuo gimimo iki šešerių metų kiekvienoje iš ugdymo(si) pasiekimų sričių įgytas svarbiausias vaiko gebėjimas ką nors daryti, veikti, elgtis, kurti.

**Pasiekti gebėjimai** – vaiko gebėjimai, atitinkantys vaikų raidos bendruosius ir individualiuosius ypatumus.

**Aukštesni gebėjimai** – gebėjimai, viršijantys vaikų raidos bendruosius ir individualiuosius ypatumu.

**Siektini gebėjimai** – gebėjimai, neatitinkantys vaikų raidos bendrųjų ir individualiųjų ypatumų.

**VERTINIMO TIKSLAI:** įvertinti vaikų ugdymo(si) pasiekimus nuo gimimo iki šešerių/septynerių metų kaip pažangos žingsnius į kuriuos orientuojantis būtų stebima jų raida ir pažanga, vertinama ugdymo(si) kokybė; nustatyti esamus ugdytinių gebėjimus bei numatyti tolesnio ugdymo(si) gaires.

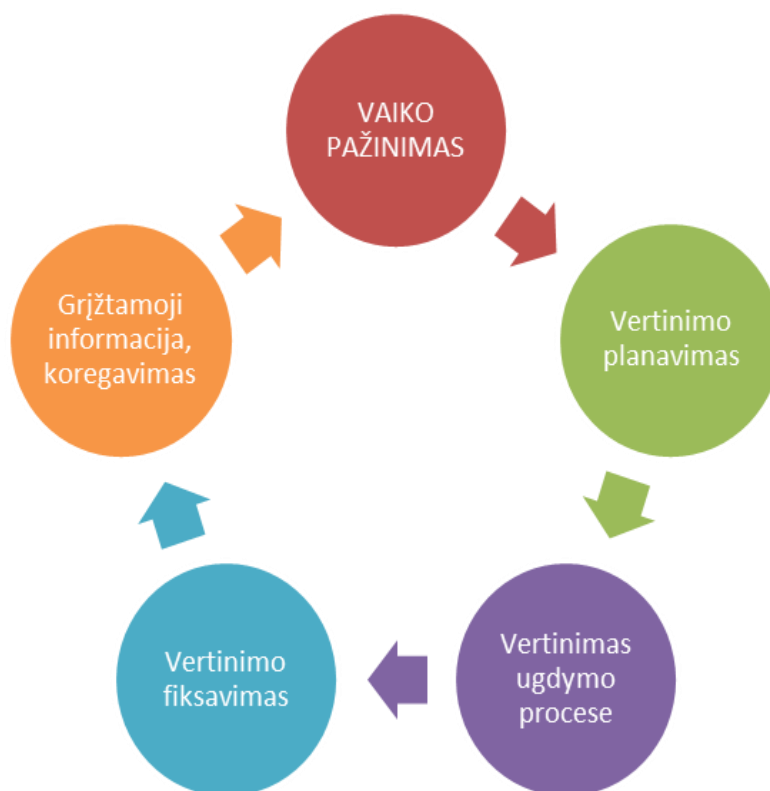
**VERTINIMO UŽDAVINIAI:** pažinti ugdytinį (jo ugdymo(si) poreikius, interesus, pomėgius, galias, charakterio ypatumus, kultūrinius skirtumus); atskleisti vaiko pastangas ir pažangą bei skatinti jo ugdymą(si); apmąstyti (reflektuoti) įgyvendintus ugdymo programos tikslus ir uždavinius, planuoti tolesnio ugdymo(si) perspektyvas individualiai kiekvienam vaikui ir vaikų grupei; apibendrinti sukauptą vertinimo informaciją, koreguoti ugdymo planus; pateikti vertinimo informaciją ugdytiniui, jo tėvams ir kitiems ugdytojams.

**Vertinimo nuostatos:** į ikimokyklinį ugdymą žvelgiama iš vaiko perspektyvos – vaikas pripažįstamas, kaip savo poreikius, interesus bei patirtį turinti individualybė, gebanti autentiškai mokytis ir kaupti patirtį dialoginėje sąveikoje su pedagogu ir kitais vaikais; kiekvieno vaiko ugdymo(si) pažangai būdingi tie patys žingsniai, tačiau dėl kiekvieno vaiko gyvenimo patirties ir ugdymo(si) stiliaus skirtumų to paties amžiaus vaikų pasiekimai gali skirtis; orientuojamasi į vaiko vertybinių nuostatų, gebėjimų, žinių ir supratimo visuminį ugdymą(si). Kiekvienas vaikas sėkmingai ugdomi pagal savo galias, jeigu sulaukia reikiamos paramos ir palaikymo. Vaiko pasiekimų ir pažangos refleksija gerina vaiko ugdymo(si) kokybę. Tėvų ir pedagogų bendradarbiavimas sukuria vaikui geriausias ugdymo(si) galimybes; orientuojamasi į vaiko ugdymo(si) kokybės tobulinimą.

**Vertinimo principai:** pozityvumas ir konstruktyvumas; objektyvumas ir veiksmingumas; informatyvumas.

Ugdytinių pasiekimų vertinimo procesas yra nenutrūkstamas, grįžtamas. Ugdytinių daroma pažanga yra vertinama nuolat, pasirenkant vertinimo būdus ir metodus: stebėjimą, pokalbį, diskusiją, vaiko pasakojimus, jo darbų ir veiklos analizę, garso, vaizdo įrašus ir t. t. vertinimo būdai ir metodai pasirenkami ir taikomi, atsižvelgiant į tai, kas vertinama – žinios ir supratimas, gebėjimai, vertybinės nuostatos. Ugdytinų pažanga vertinama pagal „Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimo aprašą“ aprašytus ugdymosi pasiekimų žingsnius. Ugdymosi pasiekimų žingsniuose aprašomi ikimokyklinio ugdymo auklėtojams ir pedagogams aiškiai matomi ir atpažįstami vaiko ugdymosi pasiekimai. Ikimokyklinio ugdymo auklėtojas, siekdamas pažinti vaiką ir įvertinti jo pasiekimus, stebi jį ir taiko pedagogo kompetencijos rėmuose apibrėžtus pažinimo būdus, padedančius išsiaiškinti vaiko turimą patirtį, savijautą, fizinę brandą, poreikius, interesus, gebėjimus, bendravimo ir veiklos ypatumus, namų kultūrinę aplinką, šeimos socialinę patirtį, lūkesčius bei nuostatas į ugdymą. Kasdienė informacija apie ugdytinio pasiekimus fiksuojama vaiko pasiekimų apraše ir kaupiama pasiekimų aplanke, skaitmeninėse laikmenose ar kt. Vertinant vaiką būtina atskleisti, ką vaikas žino ir gali, kokie jo pasiekimai, o ne sutelkti dėmesį į tai, ko vaikas nežino ir negali atlikti.

## PASIEKIMŲ VERTINIMO CIKLAS



Vertinimas sudaro galimybę pastebėti vaiko pasiekimus ar ugdymo (si) netolygumus.

Informacija, sukaupia apraše, aplanke, skaitmeninėse laikmenose ar kt., taip pat naudojama kryptingai ir tikslingai planuojant ikimokyklinio ugdymo auklėtojo veiklą, bendradarbiaujant su tėvais (įtėviais, globėjais), sklandžiai pereinant į priešmokyklinio ugdymo programą. Įvertinimas padeda plėsti vaiko patirtį, sudaryti sąlygas jų saviraiškai, ugdyti vaikų pasitikėjimą savo gebėjimais. Vertinimo procesas suteikia informacijos apie vaiko asmenybės sklaidą, padeda surasti ugdymą(si) skatinančius būdus.

Ugdytinių pasiekimai vertinami du kartus per metus: pirmasis vertinimas atliekamas nuo einamųjų metų rugsėjo 1 d. iki spalio 15 dienos. Antrasis vertinimas nuo gegužės 1 iki gegužės 30 d. Tarpiniai ugdytinių pasiekimų vertinimai atliekami, jei išryškėjo didelės ugdymo(si) spragos arba stebima didelė pažanga. Pirmojo vertinimo paskirtis: fiksuoti ugdytinio pasiekimus, individualius ypatumus ir numatyti jo ugdymo(si) kryptį (tikslus ir uždavinius), ugdymo(si) individualizavimo ir paramos ugdytiniui formas. Antrojo vertinimo paskirtis: fiksuoti ugdytinio pasiekimus, nustatyti, ar tinkamai pasirinkta ugdymo(si) kryptis, numatyti tolesnio jo ugdymo(si) tikslus ir uždavinius. Pasiekimai vertinami, atsižvelgiant į vaikų amžių. Vaiko pasiekimų ir pažangos vertinimą atlieka grupės pedagogai, kiti vaikų ugdantys specialistai, tėvai. Ugdymo(si) sėkmingumas/ nesėkmingumas sprendžiamas tik su ugdymo procese dalyvaujančiais specialistais ir tėvais (globėjais, įtėviais). Ugdytinio pradėjusio lankyti lopšelių-darželių vėliau nei rugsėjo 1 diena, ligos atveju, gebėjimai įvertinami per 30 kalendorinių dienų jam atvykus į ugdymo įstaigą.

Vaiko ugdymo(si) pasiekimų vertinimo metodai ir būdai: vaiko stebėjimas natūralioje kasdieninėje veikloje; vaiko veiklos ir kūrybos darbų analizė; vaiko kalbos užrašai – individualūs pokalbiai su vaiko tėvais (įtėviais, globėjais), specialistais: meninio ugdymo pedagogais, neformaliojo ugdymo pedagogu, logopedu, psichologu; fotografavimas, vaizdo įrašai, garso įrašai ir kt.; vaiko pasiekimų ir pažangos aplanką sudaro vaiko kūrybinius, pažintinius, socialinius, komunikavimo ir kitus gebėjimus, emocinę būseną ir išgyvenimus iliustruojantys darbų pavyzdžiai



(vaiko posakiai apie save, aplinkinius, gyvenimą grupėje, šeimoje, pedagogų pastebėjimai, vaiko pomėgių aprašymai ir t. t.) bei individualios vaiko ugdymo(si) pažangos analizė.

Vertinant vaikų ugdymo(si) pasiekimus stebimos ir įvertinamos visos vaiko raidos sritys (kasdienio gyvenimo įgūdžiai, fizinis aktyvumas, suvokimas ir raiška, savivoka ir savigarba, savireguliacija ir savikontrolė, santykiai su suaugusiais, santykiai su bendraamžiais, sakytinė kalba, rašytinė kalba, aplinkos pažinimas, skaičiavimas ir matavimas, meninė raiška, estetinis suvokimas, iniciatyvumas ir atkaklumas, tyrinėjimas, problemų sprendimas, kūrybiškumas, mokėjimas mokytis), kurių pasiekimai „Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų apraše“ pateikiami augimo žingsniais. Surinkti duomenys apie individualius vaikų ugdymosi pasiekimus analizuojami pasitelkiant užpildytas diagramas, esančias elektroniniame dienyne „Mūsų Darželis“, skiltyje „Pasiekimų žingsneliai“.

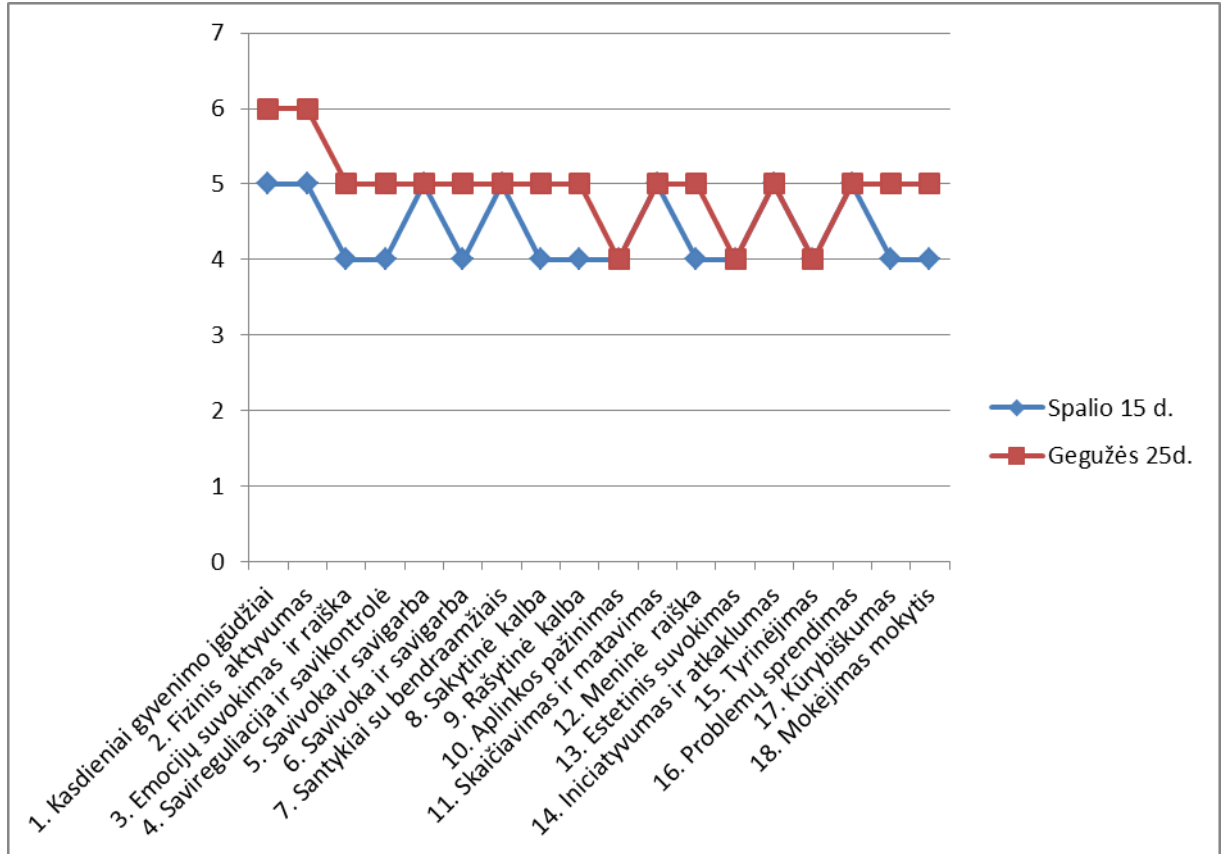
## IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKO PASIEKIMŲ IR PAŽANGOS KREIVĖ

Vaiko vardas , pavardė .....

Vaiko amžius .....

Nustatymai vaiko diagramai .....

Pavyzdys





## KĄ GALIMA IŽVELGTI LENTELĖJE



Vaiko pasiekimų aplankai saugomi tol, kol vaikas lanko darželį. Vertinimo rezultatai aptariami individualiuose pokalbiuose su tėvais (globėjais, tėvais), su lopšelio-darželio administracija, mokytojų metodinės grupės susirinkimuose, mokytojų tarybos posėdžiuose. Esant reikalui pokalbiuose dalyvauja Vaiko gerovės komisijos atstovai, kiti specialistai. Pedagogai pateikia informaciją apie vertinimo rezultatus Mokytojų tarybai 2 kartus per mokslo metus – metų pradžioje ir pabaigoje. Tėvams individualiai informacija teikiama žodžiu ir raštu (pokalbyje apie vaiko pasiekimus gali dalyvauti ir vaikas): nuolat supažindinant su vaiko darbais, pedagogo įvertinimu, pastebėjimais, kasdienių pokalbių metu, supažindinant su vaiko ugdymo(si) pasiekimų aprašu 2 kartus per mokslo metus (spalio ir gegužės mėnesių pabaigoje).

Už vaiko pasiekimų ir pažangos vertinimą atsakingi grupės pedagogai ir kiti vaiką ugdantys specialistai; vaiko pasiekimų ir pažangos vertinimo medžiaga saugoma grupėje, ji yra konfidenciali.

## VI. NAUDOTA LITERATŪRA IR ŠALTINIAI

1. Ankstyvojo ugdymo vadovas. - V., 2001.
2. Artyn vaiko. Knyga auklėtojoms, studentams, dėstytojams ir tėvams I-II d. // sudarytoja. Gražienė V. - V., 1997/1998.
3. Bitinas B. Ugdymo filosofijos pagrindai. - V., 1996.
4. Dorothy E. Ankstyvas ugdymas. - V., 2006.
5. Grinevičienė N. Mažylių žaidimai. - K., 1999.
6. Grinevičienė N. Vaikystės žaidimai. - K., 2002.
7. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas // sudarytojai: O. Monkevičienė, B. Banevičiūtė, V. Bujanauskienė ir kt., Švietimo ir mokslo ministerijos švietimo aprūpinimo centras, 2014.
8. Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos. Švietimo aprūpinimo centras, 2015.
9. Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašas. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. birželio 7d. įsakymas Nr. V-1009.
10. Jackie Silberg 1-2 metų vaiko smegenų mankšta. - V., 2003.

11. Kūrybinis-kompleksinis ugdymas ikimokyklinėje įstaigoje // sudarytojas Mockevičienė O. - K., 2003.
  12. Metodinis leidinys priešmokyklinio ugdymo pedagogams - K., 2011.
  13. Monkevičienė O. Knyga auklėtojai I-II d. - V., 1995.
  14. Monkevičienė O. Serapinaitė L. Priešmokyklinio ugdymo turinio įgyvendinimas. - V., 2004.
  15. Montessori M. Vaikystės paslaptis. - K., 2000.
  16. Petrutytė D. Vaikas dievo dovana. - K., 1993.
  17. Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa. - K., 2014.
  18. Šorokova M. G. M. Montessori sistema. Teorija ir praktika. - M., 2003.
  19. Šlapelis I. Mokslinės pedagogikos metodas. Marija Montessori. - K., 1992.
  20. Vaikų darželių programa Vėrinėlis // sudarytoja Mockevičienė O. - V., 1993.
  21. Valstybinė švietimo 2013–2022 metų strategija. -V., 2014
-